DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

Feyza Hepçilingirler

Türkü Çocuk

Yılın Çocuk Romanı
Jüri Özel Ödülü 2013
Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği

15. BASIM

Resimleyen: YUSUF TANSU ÖZEL

KIRMIZIKEDİ ÇOCUK

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Feyza Hepçilingirler

Ayvalık'ta doğdu. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nu ve İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Yıldız Teknik Üniversitesi'nden emekli oldu. Bir kızı ve bir oğlu; iki de torunu var.

Kültür Bakanlığı'nın açtığı Çocuk Yapıtları Yarışması'nda "Yanlışlıklar" adlı oyunuyla Başarı Ödülü, Akademi Kitabevi Yarışması'nda "Sabah Yolcuları" adlı dosyasıyla Öykü Birincilik Ödülü kazandı. ENKA Bilim ve Sanat Ödülleri üçüncülüğünü kazanan "Eski Bir Balerin" adlı öyküsünün de içinde bulunduğu *Eski Bir Balerin* adlı kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'na layık görüldü. "Potluğu Gidermek" öyküsüyle Yunus Nadi Armağanı Öykü İkincilik Ödülü'nü, "Ne Güzel Ölmüştüm" adlı öyküsüyle Borski Grümen (Balkan Yazarlar Karşılaşması) Ödülü'nü, *Savrulmalar* adlı öykü kitabıyla Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü aldı. 2011'de "10 Yılın En İyi Çocuk Tiyatro Oyunu" Ödülü'nü aldığı Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği'nden 2014'te de *Türkü Çocuk* ile Yılın Çocuk Romanı Jüri Özel Ödülü'nü kazandı. TÜYAP tarafından 19. İzmir Kitap Fuarı'nın (2014) Onur Yazarı seçildi. 2016'da "edebiyat" alanında Troya Kültür Sanat Ödülüne layık görüldü. Öyküleri Fransızca, Almanca, İngilizce, Sırp-Hırvatça ve Slovenceye çevrildi. Öykülerinden bir seçki Almanya'da *Die Hochzeitsnacht* adıyla kitaplaştı. *Kırmızı Karanfil Ne Renk Solar?* adlı romanı Milet Publishing tarafından *As The Red Carnation Fades* adıyla İngilizce yayımlandı. Türkçenin yanlış ve kötü kullanımını eleştirdiği *Türkçe "Off"* adlı kitabıyla büyük ilgi uyandırdı. *Cumhuriyet* gazetesinin *Kitap* ekinde "Türkçe Günlükleri" adlı köşede dokuz yıl yazdı. Çeşitli yayın organlarında yazmayı sürdürüyor.

Yusuf Tansu Özel

1976 yılında Ankara'da doğdu. 1999 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nden mezun oldu. Uzun yıllar reklam ajanslarında çalıştı. Bir gün hayallerini ertelememesi gerektiğine karar verip kendisiyle eşine uzun bir seyahat armağan ederek 6 aylığına Latin Amerika'ya gitti. 6 ay boyunca her gün yeni yerler gördü, gördüğü yerlerin hikâyelerini çizdi. Çizdikçe, resim yapmayı ne kadar çok sevdiğini bir kere daha anladı ve döndükten sonra çocuklar için resim yapmaya karar verdi. Eşiyle ve oğluyla birlikte İstanbul'da yaşıyor ve halen çiziyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kırmızı Kedi Yayınevi: 266
Çocuk ve Gençlik Kitapları: 34

Türkü Çocuk
Feyza Hepçilingirler

© Feyza Hepçilingirler, 2013
© Kırmızı Kedi Yayınevi, 2013

Yayın Yönetmeni: Enis Batur

Editör: Sema Diker
Kapak Tasarımı ve Çizimler: Yusuf Tansu Özel
Kapak Uygulama ve Grafik: Yeşim Ercan Aydın

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni alınmaksızın, hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik veya mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Birinci Basım: Kasım 2013, İstanbul
On Beşinci Basım: Mayıs 2018, İstanbul
ISBN: 978-605-4764-81-5
Kırmızı Kedi Sertifika No: 13252

Baskı: Kariat Baskı Çözümleri
Yeşilköy Mh. AHVL Cd. EGS Business Park B2 Blok No: 8/20
34149 Bakırköy/İSTANBUL Tel: 0212 465 92 48 Sertifika No: 22827

Kırmızı Kedi Yayınevi
Ömer Avni Mah. Emektar Sok. No: 18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Feyza Hepçilingirler

Türkü Çocuk

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ayak Parmakları Ne İşe Yarar?

"Anne, ayaklardaki parmaklar ne işe yarar?" diye sordu Barış.

Tek başına yıkanabileceğine ilişkin bütün karşı çıkmalarına rağmen annesi banyoya sokmuş yıkıyordu onu.

"Bir dakika... Dur bakayım. Şeye yarar. Sanırım insanın ayaklarının üzerinde durabilmesine."

"Ama tabanının üzerinde de durabilir insan."

Annesi onu dinlermiş gibi yapıyor, bir yandan da işini sürdürüyordu.

"Yok canım," dedi.

"Evet, bak. İstersen tek ayağımın üzerinde durabilirim."

"Çok iyi."

Bunun geçiştirmek için verilmiş bir yanıt olduğunu anladı Barış. Annesinin ilgisini çekmek için tek ayağının üzerinde nasıl durulduğunu göstermek istedi. Bu kez de azarı yedi:

"Dur oğlum, düşeceksin."

Hep böyle oluyordu zaten. Büyükler yanıtlamak istemedikleri bir soruyla karşılaştıklarında böyle

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

geçiştiriyorlardı. Eğer sorudan hoşlanmışlarsa dostlarına anlatıyorlardı daha sonra. "Barış geçen gün ne sordu, biliyor musunuz? Ayak parmakları ne işe yararmış?" Sonra da kahkahalarla gülüyorlardı. Oysa gülünsün diye sormuyordu bu soruları Barış. Gerçekten yanıtı merak ettiği için soruyordu. "Tanrı nerededir?" diye sorduğunda da böyle olmuştu. "Gökyüzündedir," yanıtını alacağına emindi. Dua ederken herkes ellerini göğe açtığına göre orada olması gerekirdi. Bu yanıtı aldıktan sonra sorulacak soruları vardı daha. Onlar da zihninde sorulmaya hazırdı. "Gökyüzünün neresinde?" diye soracaktı. "Uzay gemisiyle gidilse ulaşılabilir mi?" Bunu araştıracaktı. Ama ne oldu? "Herkesin içindedir yavrum," dedi annesi. Herkesin içinde mi? Nasıl yani? Tanrı parça parça mı? Bunları soramadı. Sormaya kalksa kızabilirdi annesi. Kendi kendine düşündü ve kimi soruları bekletmek gerektiğine karar verdi. Belki büyüyünce kendiliğinden ulaşacaktı doğru yanıtlara.

Yıkanıp kurulandıktan sonra giyinmesine annesinin yardım teklifini kabul etmedi Barış. O kadar da değildi. Kendisi giyinebilirdi. Giyinirken de düşünmeyi sürdürdü. Kardeşiyle ilgili düşüncelerinde de büyükler yanılıyorlardı. Herkes kardeşini kıskandığını sanıyordu. Oysa annesi geçen gün

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bacağına şaplağı indirince o gizlice gidip öpmüştü kızaran yeri. Yok, kamyonu bile isteye üzerinden geçiriyormuş; yok, kardeşinin canını yakmaya çalışıyormuş. Kamyonu üzerinden geçirdiği doğru. Ama niye yaptı? Kız kardeşini de oyuna katmak istediği için. Hani arkadaş olacaktı ona? Arkadaşların birlikte oynamaları gerekmez mi? "Sana arkadaş olacak" diye yalan mı söylediler yani? Arkadaş olmadı, sadece ortak oldu. Hem de her şeyine. Muhallebisine bile. Tarçınlı muhallebi sever Barış. Oysa ne oluyor? "Kardeşin de yiyecek," deyip tarçın serptirmiyor annesi. Yalnız muhallebi mi? Anne ve babasının sevgisini bile paylaşmak zorunda. Daha önce yalnızca onu seviyorlardı. Şimdi..."İkinizi de seviyoruz," diyorlar. "Eşit olarak." İkiye bölününce azalmaz mı sevgi?

Tek babaannesi... "Aman ne yapayım o çişliyi! Oğlum bir tane benim, üstüne gül koklamam," diyor. Diyor ama o da Bilge'yi alıp gitti köye. Barış'ı bıraktı. Her yıl Barış'la birlikte önden giderlerdi. Anne-babanın okullarındaki işleri bitirip gelmelerini birlikte beklerlerdi. Ne oldu? Bilge daha küçükmüş, Barış gerekirse evde yalnız da kalabilirmiş ama Bilge'ye ille de

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

göz kulak olmak gerekirmiş. Zaten geçen yaz Bilge daha çok küçük deyip gidememişlerdi köye. Bu yaz da Bilge yüzünden geç gidecek Barış. Bunları düşününce, "Her şey eşitmiş! Nerede eşitlik?" diye kendi kendine söylendi.

Geçen yaz, "Kardeşin çok küçük. Köy koşullarında bakımı çok güç olur" denip köye gidilmeme kararı verildiğinde çok üzülmüştü. Köyde kendisini bekleyen arkadaşları vardı. Özlemişti onları. Ama gidemedi, göremedi.

Okul arkadaşlarının çoğu yazlığa giderler. Tatil dönüşü de hep yazlıkta neler yaptıklarını anlatırlar. Onların yazlığı da köy... Denize girmeyi, kıyıda kumdan kale yapmayı özlediği de olur ama Dursun'la vakit geçirmekten, babaannenin tütün tarlasına komşu tarlalara gelen mevsimlik işçilerin çocuklarıyla oynamaktan da çok hoşlanır.

Barış bu yaz annesinin ve babasının okullarındaki işleri bitirmelerini beklemek zorundaymış. Babaanne iki çocukla birden ilgilenemezmiş. Sabahları erkenden kaldırıp ya annesi ya da babası alıp okuluna götürüyor onu. Büyük çocukların okullarında öğretmen ikisi de. O büyük çocuklar da Barış'a bıktıracak kadar ilgi gösteriyorlar. Annesinin öğrencileri annesiyle, babasının öğrencileri babasıyla ilgili sorular soruyorlar durmadan. Sınav kâğıtlarını evde

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nerede saklarlarmış, nasıl okurlarmış? Barış, notları bol vermelerini söylese Barış'ı dinlemezler miymiş? Bunları niye sorduklarını anlıyor Barış ama belli etmiyor. "Bana göstermezler," diyor. "Ben uyuduktan sonra okurlar sınav kâğıtlarını," diyor. Kimi zaman da onu şımartmaya çalışırlar, bir yığın abur cuburla midesini altüst ederler. Kantinden gofret, çikolata, gazoz, meyve suyu, çiklet gibi şeyler alıp alıp hediye ederler, bunu yaparken adlarını söylemeyi de ihmal etmezler. "Gofret sever misin? Bak, benim adım Yılmaz Karasu. 3-B sınıfındayım. Annene söylemeyi unutma sakın."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Askıt, Baskıt ve Jan

Bu yaz babaannesiyle birlikte önden gidememiş olması canını sıktı sıkmasına ama evde oynayacak oyunlar buluyor. Eğer onu evde bırakırlarsa tabii. Genellikle bırakmıyorlar. Oysa kardeşi doğduğundan beri, "Sen büyüdün artık. Bak, abi oldun," deyip duruyorlar. Abi olmuşsa evde yalnız da kalabilir. Yalnız olduğunda daha rahat oynuyor evde. Geçen gün sandalyeleri yere yatırıp ayaklarından birleştirerek yaptığı uzay gemisi ne güzeldi. Plastik tabureyi de ters çevirip başına geçirerek uzay başlığı yapmıştı. Uzay gemisine koyduğu adı, bir kâğıda yazıp sandalyenin bacağına yapıştırdı: "Şahin III". Daha sonra babasına gösterdiğinde,"Neden Şahin III? İlk ikisine ne oldu?" diye sordu babası.

"Uzayda kayboldu onlar," dedi Barış da.

Sonra uzayda dolaşırken başka dünyalara rastladığını anlattı babasına. Babası gülümseyerek dinledi hep. İnanıp inanmadığını anlayamadı Barış. Oysa Venüs'te eski bir arkadaşı bile var. Adı Jan. Soran olsa Jan yazılıp Can okunduğunu söyleyecek."Ne de olsa yabancı dil," diyecek ama kimse sormadı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Jan'ın boyu Barış'tan kısa. Saçları dimdik. Çenesi de sivri. Kendi uzay gemilerini gezdirdi Barış'a. Uzun uzun konuştular. Bunları anlattığında inanmaz gözlerle baktı babası. Alaycı bir ifadeyle,

"Nasıl anlaşıyorsunuz?" diye sordu.

"Bizimle aynı dili konuşuyorlar ya da ben onların konuştuğu dili anlıyorum. İkisinden biri işte..." dedi.

Şu büyüklerin en basit şeylere takılıp bunları sorgulaması garibine gitti. Babasının başka şeylerle, örneğin Jan'ların mutlandırma makinesiyle daha çok ilgilenmesini beklerdi oysa.

"Evet, öyle bir makineleri var," dedi babasının ilgiliymiş gibi görünen gözlerine bakarak. "Üzgün olduğun zaman makineye bağlıyorlar. Bedenine tellerle elektrik gibi bir şey veriyorlar. Bir güç yani... Bir anda mutlu oluyorsun. Kahkahalar içinde çıkıyorsun makineden."

Babasının daha sonra annesine, "Bu çocuğun hayali arkadaşları beni endişelendiriyor," dediğini duydu ama Jan'dan mı, yoksa Askıt'la Baskıt'tan mı söz ettiğini anlamadı.

Askıt ve Baskıt Barış'ın, kardeşi doğmadan önceki arkadaşlarıydı. Barış daha okula gitmezken anne ve babasının okulları açıldığında, babaanne Barış'la ilgilenmek, ona bakmak için köyden gelir, kışı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Barışlarda geçirirdi. Onunla oyunlar oynamaya çalışırdı Barış ama babaanne çoğu zaman yorulur, bir köşede uyuklardı. Barış da hayali arkadaşlar icat etmek zorunda kalmıştı o zaman. İşte Askıt ve Baskıt o zaman icat ettiği hayali arkadaşlarıydı. Onlar eve gelen misafirlerin çocukları gibi değildi. Söz dinlerler, Barış'ı itip kakmazlardı. İyi çocuklardı. Barış "Gel" deyince gelir, "Git" deyince giderlerdi. İstese onları dövebilirdi bile ama hiç dövmedi.

Kardeşi geldikten sonra Askıt ve Baskıt gelmez oldu. Belki onların kardeşleri olmadığı için kıskanmışlardır Barış'ı. O kadarını bilmiyor. Jan da zaten Bilge babaanneyle köye gittikten sonra çıkıp geldi. Anne-babanın işi bitip de köye gitmelerine kadar Barış'la kalır, sonra gider. Kendi uzay gemisine atlayıp Venüs'e döner yani.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ressam Barış

Jan'ın Bilge gibi olmadığını biliyor Barış. Bilge'yi kucaklayıp öpebilir, saçını çekebilir, ağlatabilir. Jan ise ne ağlar ne güler, Barış onu hayal etmekten vazgeçtiği anda kaybolup gider.

Bunları düşününce kardeşini ne kadar özlediğini fark etti. Gitti, annesinin Bilge için hazırladığı özel albümü buldu. Tek tek baktı fotoğraflara, kimilerini öptü, kimilerini okşadı. "Sana bir arkadaş geliyor," diyerek yanıltmışlardı onu. Böyle dedikleri için o da birlikte top oynayacakları, yüzecekleri, koşacakları, saklambaç oynayacakları birinin gelmesini beklemişti. Gele gele küçücük, ağlamasını bile bilmeyen, durmadan altını kirleten bir bebek gelince düş kırıklığına uğradı. Ağzının, burnunun yerini bile bilmeyen biri ona nasıl arkadaş olabilirdi? Barış'ın bunca yılda öğrendiklerini öğrendikten sonra arkadaş olabilirlerdi ancak. Bu da yıllar sürerdi. Üstelik o büyürken Barış yerinde saymayacaktı ki! O, Barış'ın yaşına gelene dek Barış koca adam olacaktı. Oyun oynama yaşı da çoktan geçmiş olurdu o zaman. Belki sakalları, bıyıkları bile çıkardı. Sakal kaç yaşında çıkıyordu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

acaba? Sakallı haliyle hayal etti kendisini. Bu halinin yanına oyuncaklarını ve kendi yaşına gelmiş olan Bilge'yi koydu. Yok, hiç olmazdı. Böyle zamanlarda kızıyordu işte ailesine. Düpedüz aldatmışlardı onu. Gerçeği saklamışlar, arkadaşı değil, kardeşi olacağını söylememişlerdi. Üstelik ona giydirdikleri zıbından başlığa, önlüğe kadar her şey Barış'ındı. Mama sandalyesi ile bebek arabasını verdiği yetmezmiş gibi odasını da paylaşmak zorunda kalmıştı Barış. Onun giysi, oyuncak ve kitabı, defteriyle dopdolu olan odaya bir de Bilge'nin eşyaları, çıngırakları, yanıp sönen yatak süsleri, yığınla ıvır zıvırı taşınmıştı. Hele gece ağlamaları yok mu? O gürültüde uyuyabilirmiş gibi, "Sen uyu oğlum," diyordu annesi. Ağlama uzun sürerse alıp kendi odalarına götürüyordu Bilge'yi. Zaten ilk aylarda hep onların odasında yatmıştı. O zaman da "Ben dokuz yıllık çocuklarıyım. O daha dün geldi. Onu odalarına alıyorlar, beni almıyorlar," diye düşünürdü. Kıskançlık değil de neydi bu? Evet, galiba Bilge'yi biraz kıskanıyordu ama haksız da sayılmazdı. Kardeşi doğunca tek kişilik saltanatı sona ermişti. Bunu içine sindirmekte zorlanıyordu. Yoksa kötü bir çocuk değildi.

Bilge köye gönderilince her şey değişti. Hiçbir arkadaşını şu anda Bilge'yi özlediği gibi özlemediğini düşündü Barış. Yanında olmasını istiyordu. Ona

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dokunmak, onu kucağına almak istiyordu. Sevgi dedikleri bu olsa gerekti. Kardeşini hemen, o anda görmek istiyordu. Ne yapabilirim, diye düşündü. Onu görmeye köye gidemezdi. Ama onu buraya getiremez miydi acaba? Aklına gelen fikir çok heyecanlandırdı Barış'ı. Gitti bütün boyalarını, keçeli kalemlerini çıkardı. Kardeşinin en sevimli resmini aldı eline. Odasının duvarına kocaman bir Bilge resmi çizdi. Sonra da onu rengârenk boyadı. Annesinin buna kızabileceği ancak resim bittikten sonra aklına geldi. "Daha iki ay önce badana ettirdiğimiz duvarı niye kirlettin?" diye bağırırsa... Susar Barış o zaman. Hiçbir şey demez. Kardeşini sevdiği için, bu sevgiyi içinde ilk kez somut olarak duyduğu için resmini yaptığını anlamaları gerek. Anlamayacaklarsa bedelini ödemeye hazır. Bedeli dayak olsa bile...

Korktuğu gibi olmadı. Annesi biraz söylendi ama babası:

"Güzel yapmış ama! Basbayağı benzetmiş Bilge'ye," deyince o da gülmeye başladı. "Bir dahaki sefere sen boyarsın duvarı. Badanacıya verecek paramız yok," dedi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Günlük Tutmak

Babasının Barış'a sınıf geçme hediyesi olarak verdiği ciltli defterin bir benzerini de kendisine aldığını görünce şaşırdı Barış. Babası günlük tutması için vermişti ama Barış yazacak bir şey bulamamıştı. Günlük tutmak iyi fikirdi de her gün yazacak bir şey çıkmazdı ki! Ne yazacaktı Barış günlüğüne? Babası da mı günlük tutacak? Niye kendisine de almış Barış'ınkine benzeyen ciltli defteri? Ne yazacak ki oraya? Bunu sormak için çok beklemesi gerekmedi. Babasının o yeni deftere bir şeyler yazdığını gördüğü anda yanına koştu.

"Baba günlük mü tutuyorsun? Ben ne yazacağımı bilemediğim için başlayamadım daha. Sen neler yazıyorsun?" diye soruları sıralamaya başlayınca babası sakin sakin,

"Ben günlük tutmuyorum Barışçığım," dedi.

"Peki, bu defter?" dedi Barış.

"Bu defter günlük için değil. Senin yaşındayken çok günlük tuttum ben. O yüzden sana da günlük tutman için o defteri verdim. Bense bu defteri başka bir iş için kullanacağım. Köye gidiş için hazırlık diyelim."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Köy ve defter mi? Barış'ın aklı karıştı. Babası köyde öğretmenlik değil tütün işçiliği yapar. Orada defterle kalemle işi olmaz ki!

O bunları düşünürken babası çoktan çıkmıştı odadan. Nasılsa öğrenirim deyip fazla üstünde durmadı. Hemen gidip babasının hediyesi defteri buldu. Günlük yazmaya başlamalıydı artık. Madem babası da onun yaşındayken, hem de çok, günlük tutmuş, o da tutacaktı. Defterini çekmeceden çıkardı, ilk sayfayı açtı, tarih attı ve kalakaldı. Ne yazacaktı?

18 Haziran Salı

Bugün önce kitap okudum, sonra bozulan oyuncaklarımın bazılarını tamir etmeye çalıştım. Aklıma resim yapmak geldi. Suluboyalarımı çıkarıp babaannemin köydeki evinin resmini yapmaya çalıştım. Ama bir aksilik oldu. Fırçayı yıkadığım boyalı suyu değiştirmek için banyoya giderken ayağım takıldı ve boyalı su üzerime döküldü. Babaannem olsa, "Gel buraya, gel benim beceriksiz oğlum," der, hemen üstümü değiştirirdi. O olmadığına göre ben değiştirmeliydim üstümü. Odama gittim ve tepeden tırnağa bütün giysilerimi değiştirdim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Defteri kapattı. Yazdıklarını hiç beğenmemişti. Şunu yaptım, bunu da yaptım... Günlük tutmak böyle bir şey miydi? Eğer böyleyse çok tatsız. Yazdıklarının hiçbir özelliği yoktu ki...

Tam defteri kapatıp çekmeceye koyuyordu ki soyunup giyinirken aklına takılan soruyu anımsadı. Hemen çıkardı defteri.

18 Haziran Salı

Annemi Bilge'yi emzirirken çok seyrettim. Bana da meme vermiş ben küçükken. Kadınların memelerinin ne işe yaradığını anladım. Meme vermeye, çocukları küçükken onların karınlarını doyurmaya yarıyor. Ama babamın da memeleri var. Benim de var. Peki, erkeklerin memeleri ne işe yarar?

Bu kez yazdığını beğendi. Böyle olabilirdi. Aklına takılan soruları yazabilirdi bu deftere. Bir de ilginç şeyler olmuşsa o gün, onları yazardı. "Ama resim yaptım, boyalı suyu üstüme döktüm. Sonra çamaşırımı değiştirdim," diye yazmak çok saçmaydı. Bunları yazdığı ilk sayfayı nazikçe kopardı defterden. Asıl şimdi başlıyordu yazmaya.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Türkü Defteri

Babasını o defterin başında görünce yanına koştu Barış.

"Ne yazıyorsun baba? Ne yazıyorsun?" diye heyecanla sordu.

"Bir şey yazmıyorum Barışçığım," dedi babası. "Türkü derlemelerimi bu defterde toplamaya çalışıyorum."

Babasının arkadaşları geldiğinde, dost toplantılarında bağlama çaldığını, türkü söylediğini biliyordu Barış. O da kaç kez dinlemişti babasının türkülerini ama türkü derlemek ne demekti?

Barış'ın anlamadığını görünce daha ayrıntılı açıklamak gereğini duydu babası:

"Annenle evlenmeden önce öğretmen olarak pek çok yerde çalıştım. Oralardaki halk söyleyişlerini, deyişleri, türküleri toplamıştım o zaman. Şimdi onları ayrı ayrı defterlere geçiriyorum. Bu deftere de derlediğim türkülerin sözlerini yazıyorum. Yarın köye gidiyoruz ya, orada da derlemeleri sürdüreceğim çünkü. Tütün işçilerinden yörelerinde söylenen türküleri derlemeyi planlıyorum. İşte buna hazırlık yapıyorum."

Babasının söyledikleri içinde Barış'ın dikkatini en

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

çok çeken, bekleneceği gibi, "Yarın köye gidiyoruz" tümcesi oldu.

"Yarın mı gidiyoruz? Yarın köye mi gidiyoruz?" diye heyecan içinde sordu.

"Evet," dedi babası. Okuldaki işlerimizi bitirdik. Hem kardeşini de orada daha fazla yalnız bırakamayız. Biliyorsun, babaannen yaşlı bir kadın. Bilge'yle ilgilenmekten yorulmuştur."

"Yaşasın! Yaşasın!" diye uzaklaşıyordu ki Barış, babası seslendi.

"Türkü defteri peki; o ilgini çekmedi mi?"

"Türkü defteri" sözünü yineleyerek geri döndü Barış. "Babacığım, kızmazsan bir şey söyleyeceğim. Ben türkü sevmiyorum. Çok acıklı onlar. Ben daha hareketli, neşeli müzikleri seviyorum."

"Peki," dedi babası. "Buradaki sözleri yeni defterime geçirdim. Bu eski defter sende kalabilir. İstersen arada bir karıştırırsın. Belki hoşuna giden türkü sözleri bulursun içinde."

Türkü sözü okumaya hiç istekli değildi Barış ama babası kırılmasın diye defteri aldı, odasına götürdü.

21 Haziran Cuma

Babam beni ne zaman türkü dinlerken gördü ki? Bu türkü defteri ne işime yarayacak benim?

Sanırım türküleri onun sevdiği gibi sevmemi istiyor. Ama nasıl olacak bu? Sevmek için kendimi zorlamalı mıyım? Zorlamayla sevgi yaratılabilir mi? Aklım karıştı. Bilmiyorum. Şöyle yapabilirim. Bundan sonra her günlüğüme, babamın bana verdiği türkü defterinden seçtiğim bir türkü sözüyle başlarım. Böylece bir yakınlık kurmuş olurum türkülerle aramda. Belki biraz çaba gösterirsem türküleri sevebilirim. Sevmem için tanımam gerek. Sanırım babam da bunu sağlamaya çalışıyor. Peki, boş zamanlarımda karıştırırım o defteri. Beğendiğim türkü sözleri bulursam yanlarına kurşunkalemle küçük bir X koyarak işaretlerim.

Yukarıdaki satırları yazdıktan sonra defteri biraz karıştırdım. İçinde sevebileceğim türkü sözleri varmış gerçekten. İlk seçtiğim türkü sözünü yazacağım şimdi. Bakalım gerisini getirebilecek miyim?

Açıl mor menevşem bahar erişti
Lale, sümbül, nergis, reyhan yetişti
Benim kısmetime akzambak düştü

Bugün için bu üç dize yeter. Daha sonra yeniden bakarım deftere, beğeneceğim başka sözler var mı diye ararım.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Defteri elime alıncaya kadar öyle çok oynadım ki oynamaktan yoruldum. Şimdi yazarken dinleniyorum da bir yandan. Neler yaptığımı anlatayım. Baştan başlıyorum. Oyuncaklarımın tümünü ortaya döktüm önce. Parçalanmış arabalardan uygun parçalar buldum; onlarla yeni bir araba yaptım. Güzel oldu sayılır. Artan oyuncak parçalarından bir de makine yapmaya çalıştım. Yaptım sayılır ama ne makinesi olduğuna bir türlü karar veremedim. İnsanların içini gören bir makine olsun diye yola çıkmıştım ama benimki galiba mikropları inceleyen bir makineye daha çok benzedi. Belki de benim icat ettiğim şey bir mikroskoptur.

Defteri kapatıp yerine kaldırdı. Yazdıklarını başkasının okumasını istemiyordu. Babası çekmecelerini açmazdı zaten ama annesi için aynı şey söylenemezdi. O, düzeltiyorum, temizliyorum diye her gün, her an odasına girebilirdi. Söylerdi annesine. "Bu benim özel defterim. Lütfen okuma!" derdi. Böyle deyince büsbütün meraklandırmış mı olurdu acaba annesini? Ayrıca, şu anda evde değildi ama bu defteri koruması gereken asıl kişi, Bilge'ydi. Defterine, kitabına en büyük zararı veren oydu. Yazdıklarını okuyamazdı ama daha kötüsünü yapardı. Yırtar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

parçalardı defteri, eline kalem geçirmişse her sayfasını karalardı. Böyle yaptığı zamanlarda Bilge'nin kafasına çantasını nasıl da indiriverdiğini anımsayınca içi sızladı. Keşke evde olsaydı da yaptığı her şey için gidip özür dileseydi Bilge'den. Evde futbol oynarken iki koltuğun arasına kaleci olarak onu diktiği için... Attığı topun neresine geldiğine dikkat etmediği için... Onu düşürünce "Gool" diye sevinç çığlıkları attığı için... Paytak paytak yürüyüşüyle tam önünden geçerken ayağını uzatıp onu düşürdüğü için... Ama yürümesi çok komikti Bilge'nin. Hele düşmesi... Yürümesinden de komikti. Sonrası komik değildi ama! Bilge'nin çığlık çığlığa ağlaması, annesinin yetişip, "Yine mi canını yaktın kardeşinin?" diye azarlaması... Yok, onlar hiç komik değildi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Foste'ler ve Jan

23 Haziran Pazar

Aman şimdi, yaman şimdi
Dağlar başı duman şimdi
Kavuşmamız ne hoş olur
Ayrılmamız yaman şimdi

Bu, türkü defterinden yeni bulduğum sözlerden biri. Tanıdık geldi. Bu türküyü daha önce dinlemiş olmalıyım. Ama asıl yazacağım türkü değil elbette. Foste'yi yazacağım.

Foste nedir? Bu adı ben uydurdum. Hem bir geminin adı hem de yabanıl bir hayvanın. Gemi olan, çok eskiden yapılmış ama hâlâ sağlammış. Hayvan olan da ne kadar aç kalırsa kalsın insanları yemeyen bir hayvanmış. İkisi de aynı adı taşıyor ancak bundan başka bir ortak noktaları yok. Foste gemisi uzak ülkeler arasında, büyük denizlerde yolculuk yapmış yıllarca. İnsanları, çocukları, kıymetli taşları ve altınları taşımış. Zaman zaman şarap yüklemişler

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

gemiye, batmadan, gideceği limana ulaştırmış şarabı. Hiç batmamış. Dalgalarla, fırtınalarla boğuşmuş. O kadar sağlammış ki dalgalar ona çarpınca kırılmış, fırtınalar ona vurunca durulmuş. Şimdi yaşlandığı için arada bir, o da kısa yolculuklara çıkıyormuş.

Foste hayvanı da insanları kesinlikle yemiyor. Çok eskiden kendi kendine söz vermiş. İnsanlar ona en büyük kötülüğü yapsalar bile o sadece ısırıyor, yine de yemiyor. Kısaca, insanlardan iyi bir yaratık bu Foste. İnsanlar öyle mi ya! Hayvanları yiyorlar; o yetmiyor, birbirlerini bile yiyorlar. Vuruyorlar, öldürüyorlar yani.

Geçen yıl babamın bir arkadaşını vurmuşlardı. Babam günlerce hastaneye gitti. Eve dönüşünde "İyileşti mi arkadaşın?" diye sorduğumda, "Daha iyi," dedi hep. Ama sonra gitmez oldu. Yine sordum. İyileştiğini söyledi. Ama çok üzgündü. Arkadaşı iyileşmiş biri gibi değildi. Arkadaşı ölmüş biri gibiydi. Üzülmeyeyim diye öldüğünü söylememiştir.

Böyle şeyleri üzülmesinler diye çocuklardan saklamak çok saçma. Hem "Bugünün küçükleri, yarının büyükleri" diyorlar hem de pek çok şeyi bizden gizliyorlar. Biz büyüyünceye kadar düzelecek mi her şey? Yeryüzünde kötülük

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kalmayacak mı? Öyle olmayacaksa bizi hangi kötülüklerin beklediğini hepimize anlatmaları gerek. Bizi bağırlarına basıp sıcacık yuvalarda büyüttükten sonra acımasız bir yaşama salıverecekler. Ne yapacağız o zaman? Kimden ya da kimlerden sakınmamız gerektiğini nereden bileceğiz?

Bunları anlatsam "Yine boyundan büyük laflar ediyorsun," diyecekler. Dünyada kötülük yokmuş gibi davranmaları doğru mu peki? Bütün insanlar kötü değil, evet. Bunu ben de biliyorum. Okula başladığım yıl, daha ilk günlerden birinde, öyle bir ağabey tanımıştım. Okulun önünde silgimi top gibi havaya atıp tutuyor, kendi kendime oynuyordum. Sonra havaya attım, tutamadım. Yere düştü, yerde birkaç kez zıpladığını gördüm, sonra gözden kaçırdım. Onu bulmam gerekiyordu. İlk silgimdi, yeni alınmıştı, daha doğru dürüst kullanmamıştım bile. Silgimi yitirdiğim yerde dönüp duruyor, bir yandan da hıçkırıklarla ağlıyordum. Bir ağabey yanıma yaklaştı ve neden ağladığımı sordu. Ağlamaktan anlatamıyordum ki... Sümüklerim akmıştı, durmadan burnumu çekiyordum ve sesim boğazıma hıçkırıklarıma takılıyordu. Sonunda "silgi, silgim" gibi bir

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

şeyler demiş olmalıyım ki okulun yanındaki kırtasiyeden bana bir silgi alıp geldi. Üstelik aldığı silgi, yitirdiğimin tıpatıp aynısıydı. Şimdi bu ağabeyin kimseyi öldürmeyeceğini biliyorum ama ya kötü adamlar onu vurursa... Çocukken ona bunu söylemeliydiler. Dünyada kötü insanlar da var, demeliydiler.

İşte ben Foste gemisini batıp kimsenin ölümüne yol açmadığı için, Foste hayvanını da insanları öldürmediği için seviyorum. Yalnız Foste hayvanını değil, bütün hayvanları seviyorum.

Annesinin ya da babasının okuluna onlarla birlikte gittiğinde öğrencilerin ilgisinden bunalıyordu ama evde yalnız kaldığında da canı çok sıkılıyordu. Babasını ve annesini endişelendiren hayali arkadaşları da can sıkıntısından uyduruyordu. Hayali arkadaşları içinde en sevdiği Jan'dı. Hem yabancı olduğu anlaşılsın hem de söylendiğinde Türkçeye uysun diye bu adı yakıştırmıştı ona.

Karşısında oturduğunu varsayıp sözde konuşuyordu Jan'la. Başka bir gezegenden geldiğini hayal ettiği için anlatacağı ilginç şeyler olacağını düşünüyordu ama Jan'ı konuştururken genellikle annesinin ya da babasının söyleyebileceği şeyleri söyletiyordu ona. Kimi zaman da kendisini eğlendirecek komik-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ikler yakıştırıyordu. Örneğin, "Senin de canın sı-
ılıyor mu?" diye sorduğunu düşünüyor; sonra da
an'ın canının sıkılmasını gülünç bulup gülüyordu.

Özlediği, ulaşamadığı şeylere Jan'ın sahip oldu-
ğunu düşünüyordu kimi zaman da. Jan'a evinin ya-
ınlarında parklar, bahçeler olduğunu söyletiyordu.
Kendisinin ise oyun alanlarının bulunduğu bir par-
a ancak annesi tarafından götürülürse gidebilece-
ğini anlatıyordu.

"Filmlerdeki gibi, annem kardeşimi bebek arabasına
oysa beni de elimden tutup hemen yakınımızdaki bir
ocuk bahçesine götürüverse..." dediğinde Jan ona,

"İşte bizde öyle," diye yanıt veriyordu. "Her ma-
allede bir çocuk bahçesi var. Sonra çocuk tiyatroları,
ocuk sinemaları var. Öyle yakın ki yalnız da gidile-
ilir. Bizde bir çocuk tek başına rahatça her yere gide-
ilir. En kalabalık caddede bile, karşıya geçmek iste-
diğinde ya trafik polisi ya da ışıklar ona yol gösterir."

Altta kalmamak için hemen yanıtı yapıştırıyordu
Barış:

"Bizde de polis var. Trafik ışıkları da var."

"Gördüm," diyordu Jan. "Işıklara kimse uymu-
yor. Polise bile uymuyor. Polis başını çevirince in-
anlar yola fırlayıveriyorlar."

Jan'a söylettiklerinin gerçek olduğunun fakın-
daydı Barış. Bu kez başka bir konu açıyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Peki, çiklet var mı sizde?" diye soruyordu.

"Hayır," diyeceğini de biliyordu Jan'ın.

"Ama bizde var," diyordu. "Hem de çeşit çeşit. Balonlu, kokulu, hediyeli..."

Jan'a, "Çiklet ne işe yarar?" diye sordurduğunda ise onu aşağılamaktan çekinmiyordu:

"Sen de ne kadar bilgisizsin. Çikleti bilmiyor musun?"

"Biliyorum," diyordu Jan. "Ne işe yaradığını sordum."

"Hiçbir işe yaramaz. Çiğnersin, şişirirsin, balon yaparsın."

"Sonra?"

"Sonrası ne? Bir işe yaramaz dedim ya..."

"Öyleyse bir işe yaramayan şeylerle neden kendini yoruyorsun? Boşu boşuna onu çiğneyeceğine yemek ye, meyve ye... Çiklet çiğnemek nereden aklına geliyor?

"Benim aklıma gelmiyor," diyordu Barış. Reklamlarda gördüğü zaman canının çektiğini anlatıyordu. Kraker, kola, meyveli gazoz, cips... Bunları anımsatanın hep televizyon olduğunu söylüyordu. "Cips'in ne olduğunu sorduruyordu Jan'a. Sonra da onun ağzından kendisini bir güzel azarlıyordu. Örneğin şöyle dedirtiyordu Jan'a:

"Evinizde patates yok mu?"

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Var," yanıtını alınca Jan, annesinin on dakikada ona patates kızartabileceğini anımsatıyor; "Hem de sıcacık... Dumanı üstünde..." diyordu. "Hem kraker, kola, gazoz dediklerin de ne? Onların ne işe yaradıklarını sorsam yine 'Hiç' diyeceksin dedikten sonra babası gibi konuşmaya başlıyordu:

"Reklamlar söylese bile senin bunlardan kendini koruman gerek. Reklamlar seni değil, o malın satışını düşünür. Sağlığının bozulup bozulmayacağı onların umurlarında bile değildir. Paranı bu gibi şeylerle tüketmemen ve sağlıklı beslenmen gerektiğini reklamlar mı düşünecek; yoksa sen, kendin mi düşüneceksin?"

Konuşmanın giderek babasıyla arasında geçen konuşmalara döndüğünü fark edince de bıkıyordu Barış bu oyundan. Jan'ı da geldiği gezegene geri gönderiyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Tarçın, Muhabbet Kuşları ve Pinçik

24 Haziran Pazartesi

Bahçelerde kara taş
Oynarlar kardaş kardaş
İkisi de bir boyda
Bulunmuyor arkadaş

Arkadaşlarıma ve kardeşime kavuştum. O yüzden bu dörtlüğü seçtim babamın türkü defterinden. Bir daha ayrılmayacağız Bilge ile. Yani ben ayrılmam ondan. Bu kadar özleyeceğimi bilsem zaten babaannemin onu götürmesine sessiz kalmazdım. Ağlardım, yalvarırdım. "Ya beni de al, ya onu da alma," derdim. Köydeyiz. Sonunda geldik. Bilge öyle sevindi ki beni görünce ellerini çırptı. Konuşmaya da başlamış. Bana "abi" dedi. Hatta yalnız "abi" demedi, "Abi geldi," dedi. "Geldi"yi "deldi" diye söyledi ama olsun, o daha küçük. Büyüyünce ben doğru konuşmayı öğretirim ona.

Yalnız Bilge'yi değil, babaannemi de çok öz-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

lemişim. İkisine de defalarca sarıldım. Bilge'nin saçları öyle güzel kokuyordu ki... Kardeş kokusu dedikleri bu olsa gerek.

Bir de yavru köpek dolanıp duruyordu ortalıkta. "Bu nereden çıktı?" dedim. "O daha çok küçük abisi," dedi babaannem. "Birkaç ay önce doğdu."

"Benim köpeğim olabilir mi? Benim köpeğim olsun, ne olur..." diye yalvarmaya başladım. Hep bir köpeğim olmasını istiyordum. O sevimli şeyin benim köpeğim olmasına izin verilmeyecek diye ödüm koptu.

"Olsun," dedi babaannem.

Bu kadar kolay mı? Büyük köpekleri vardı babaannemin. Ama ben onların yanlarına bile yaklaşamıyordum. Benden bile büyüktüler neredeyse. Ama bu yavru köpek... Çok tatlıydı, çok sevimliydi. O da beni sevmişti anlaşılan. Başını okşadığımda kaçmadı. Kucağıma aldım, sesini çıkarmadı. Bir adı olması da gerekiyordu şimdi. Ailemizde ad koyma uzmanı annemdir. Onun yanına koştum hemen. "Aman aman, ne şeker şeymiş bu!" dedi annem. Köpekleri sevmediğini sanıyordum. Demek onun bile sevebileceği kadar güzel bir köpek benimki.

"Adı ne olsun?" dedim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

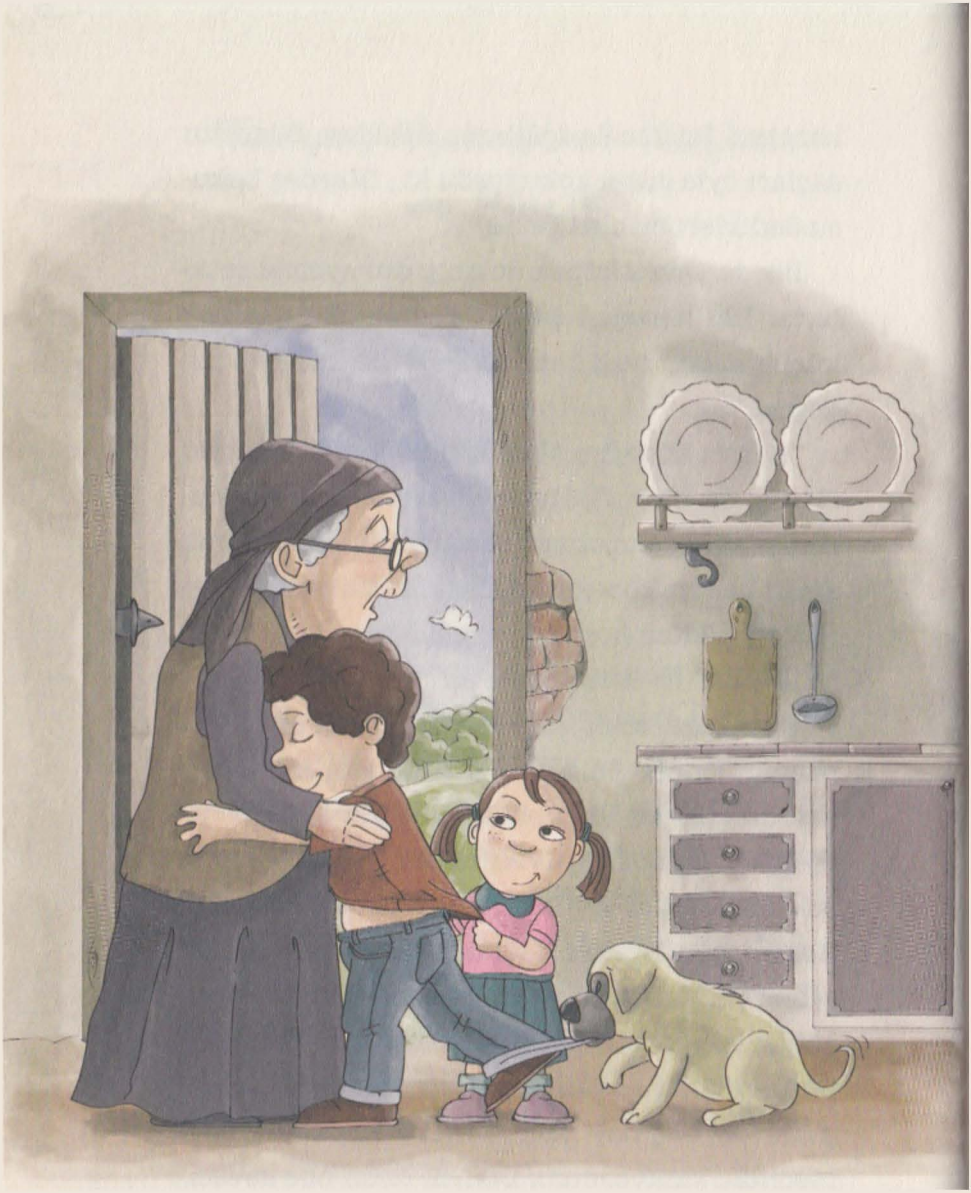

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Pek küçük bir şey... Adı Pinçik olsun mu?"

"Olsun," dedim.

"Pinçik... Pinçik..." diye seslenince kuyruğunu sallamaya başladı. Demek o da sevmişti adını.

Pinçik'le birlikte babamın yanına gideceğiz birazdan. Bundan sonra nereye gitsem o da benimle birlikte gelecek, belli. Babam işçilerle birlikte tütün tarlasının kıyısına çardak kurmaya uğraşıyor. İşçilerin çardağı kurulmuş; onlar çoktan başlamışlar işe. Bizimki kurulunca biz de başlayacağız. Babaannem tütünü eve sokmamıza asla izin vermez. Tütünün pisliği çardakta kalmalı, eve taşınmamalıymış. Bu demektir ki günümüzün çoğu çardakta geçecek. Eve yemek yemek ve yatmak için geleceğiz. Ben defterime evde korunaklı bir yer buldum bile. Babaannemin en değerli örtülerini, dantellerini sakladığı dolapta; o örtülerin, dantellerin arasında saklayacağım defterimi. O dolabı kimse açmıyor çünkü.

Arkadaşlarımı görmedim daha. Bizim çardak kurulsun hele, gidip görürüm. Şimdi babama yardım etmemiz gerek. Kargıları taşırım, onları bağlayacağı sicimleri getiririm. Hem Pinçik'le tanıştırmış olurum babamı. Veli, babasıyla birlikte,

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sabahtan beri orada... Onlar yardımcı olmaya çalışırken biz gitmezsek olmaz. Daha sonra, kırlara, tepelere açılmak için çok zamanımız olacak nasılsa. Kararlıyım, bu yaz görmediğim, gezmediğim yer bırakmayacağım çevrede. Eski tanıdıklardan kimler gelmiş acaba? Dursunların burada olduğunu biliyorum. Babam söyledi. Yeni arkadaşlarım da olacakmış. Bunu da babam söyledi. Bakalım kimlermiş o yeni arkadaşlar?

Şimdi defterimi saklayıp yardıma gitmeliyim.

Kışın İzmir'de en çok arabalar, motorlar ilgisini çekerken köyde hayvanlarla ilgilenirdi Barış. İzmir'de yaşadığı apartman dairesinde, annesi istediği hayvanı beslemesine izin vermiyordu. En çok istediği bir köpekti. Uzun tüylü, iri, akıllı, ona arkadaş olabilecek ya da küçücük, kucağına sığacak, arkasından zıplaya zıplaya koşacak bir köpek... Boyutu önemli değildi. Onun köpeği olması önemliydi. Ama ne kadar yalvardıysa da annesini ikna edemedi. Ağladı bile. Ama annesi "Hayır!" dedi, başka bir şey demedi. Köpekten umudunu kestikten bir süre sonra okuldan dönerken bir yavru kedi gördü. Yıkık bir duvarın dibine büzülmüş, artık açlıktan mı, korkudan mı, nedense titriyordu kedicik. Paltosunu çıkardı, kediciği sardı sarmaladı onunla, eve götürdü. Fark ettir-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

meden odasına kadar götürebileceğini sanıyordu. Odasından çıkarmaz, orada gizli gizli besleyebilirdi minik kediyi. Ama daha kapıdan girer girmez,

"Bir dakika," dedi annesi. "Ne var o paltonun içinde?"

Çok dil döktü kediyi kabul ettirmek için, ne öyküler uydurdu. Kedinin annesi yoktu, ölmüştü. Kardeşleri de yoktu. Hepsi onu terk etmişti. Eğer sokakta bırakırlarsa bu kedicik kışın soğuğuna dayanamaz, ölürdü. Ölsün müydü yani? Annesinin vicdanı sızlamaz mıydı bu kedicik ölürse? Zaten hastaydı. Nasıl titrediğini görmüyor muydu sanki? Hiç değilse iyileşinceye kadar evde kalmasına izin verseydi.

Sonunda dayanamadı kadın.

"Peki," dedi. "İyileşince gidecek ama! Söz mü?"

"Söz!" dedi Barış. Annesinin kediye alışacağına, onu seveceğine inanıyordu. Öyle de oldu. Evde bir kedinin varlığına kısa sürede alışıldı. Annesi bile alıştı. Bir süre kediye ne ad koyacaklarına karar veremediler. Öneri anneden geldi. "Rengine en uygun isim Tarçın bence. Adı Tarçın olsun," dedi. Gerçekten kedinin tüylerinin çoğu tarçın rengindeydi. Oybirliğiyle kabul edildi bu ad. Mutlu günlerdi. Evde annesi, babası ve Tarçın'la yaşarken hep böyle olacağını sanıyordu Barış. Ancak annesi hamile kalınca işler değişti. Doktoru, evde hayvan

bulunmasının sakıncalı olacağını söylemiş. Baba da "Tarçın'ı çok seven bir arkadaşım var. Orada ona iyi bakılacak, emin olabilirsin," diye aldı götürdü kediciği.

Kısa bir süre sonra Barış Tarçın'ı çok özlediğini söyleyip, "O arkadaşının evine gidelim. Tarçın'ı görelim," diye tutturunca babanın yavru kediyi arkadaşının evine götürmediği, okulunun bahçesine, öteki kedilerin arasına bıraktığı ortaya çıktı. "Sakın yalan söyleme. Yalan söylemek çok kötüdür," diyen büyüklerin de yalan söylediğini anlamak düş kırıklığına uğrattı Barış'ı. Baba her ne kadar Tarçın'ı her gün gördüğünü, artan yemeklerle okulda çok iyi beslendiğini, büyüdüğünü söylediyse de hiçbirine inanmadı. Bu olaydan sadece babaların da yalan söyleyebileceği kaldı aklında. Bir daha da Tarçın'ı sormadı.

Barış'ın kendisine gücendiğini anladığından mı nedir, baba bir gün elinde bir kafesle geldi. Muhabbet kuşuymuş kafestekiler. Birbirilerine sokulup uyuyorlar, çok da güzel ötüyorlardı. Biri ötmeye başlayınca öteki de devreye giriyor, ya ikisi birden ötüyor ya da ikisi birden susuyordu. Güzeldiler ama Tarçın'ın yerini tutamazlardı. Bir kere Tarçın'ı kucağına alıp sevebiliyordun. Bu kuşların en güzel ötüşü bile Tarçın'ın *mır mır* seslerinin yanında hiçti. Tüylerini okşadıkça nasıl da güzel gerinirdi Tarçın. Kuyruğunu yakalamak için kendi çevresinde

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dönüp durmasını seyretmeye doyum olmazdı. Boş bir kutu görünce içine girmeye çalışmasını, bir yün yumağıyla oynamasını seyretmeye bayılırdı Barış. Küçücük bir topla saatlerce oynadıkları olurdu. Kuşlar öyle değildi ki... Yalnız birbirileriyle ilgileniyorlardı. Kucağa alınamazlardı. Okşanıp sevilmek onlara göre değildi. Tarçın'ın yerini almaları söz konusu bile olamazdı. Sonra biri öldü. Ölmüş daha doğrusu. Barış'a söylemediler öldüğünü. Barış'tan gizlediler sözde ama kafeste tek kuş kaldığını görünce anladı Barış. Kuşun evin içinde dolaşması için kafesin kapısı arada bir açılır, kuşa özgürlük tanınırdı. Barış bir gün okuldan gelince kuşu yine özgür bırakmak istedi. Kafesin kapısını açıp kuşun dışarı çıkmasını sağladı. Meğer o gün evde temizlik yapılmış. Odalardan birinin penceresi de açık unutulmuş. Kuşu tekrar kafese koymak için aradığında gördü Barış o açık pencereyi ve gerçeği hemen anladı. Kuşcağız o açık pencereden uçup gitmişti. Pek üzülmedi. Hatta "Özgürlüğüne kavuştu," diye sevindi bile. Annesiyle babasının, "Yaşayamaz ki dışarıda. Kim bilir hangi hayvana yem olacak," dediklerini duyuncaya kadar sürdü sevinci. Yani kısa sürdü. Bir daha da evde hayvan beslemek istemedi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Horozdan Korkan Oğlan

Hayvan sevgisini doya doya yaşamak için en uygun yerdeydi artık; köydeydi. Ama bu yaz onu bir sürpriz bekliyordu: Babaannenin beyaz horozu. Bir sabah kümesten taze yumurta almaya giderken köşeye sıkıştırdı Barış'ı ve gagalamaya başladı. Ne yapacağını, nereye kaçacağını bilemedi Barış. Dondu kaldı. Hayvan kanatlarını açıp havalanıyor, Barış'ın gözünü çıkarmak ister gibi yüzüne saldırıyordu. Can havliyle bağırabildi Barış, başka bir şey yapamadı. Babası onun bağırtısına koşamasa kim bilir neler olacaktı. Horozun saldırısından kurtarılıp eve getirildiğinde Barış'ın yüzü kan içindeydi. Onu o halde görünce babaanne çığlığı bastı:

"Ne oldu benim delikanlıma? Benim bir taneme ne oldu?"

Anne fırladı geldi. Yüzünü gözünü sildiler. Kaşının altını gagalamıştı horoz. Akan kan oradandı. Gözüne bir şey olmadığını görünce rahat bir soluk aldılar.

Korkusu geçince babasının türkü defterini buldu Barış. Orada horozlu türküler görmüştü sanki. Bu olayı yazmak için günlüğüne onlardan biriyle başla-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

mak istiyordu. Türküdeki sözlerin gerçekleşmesini dileyerek yazmaya başladı.

29 Haziran Cumartesi

Horozumu kaçırdılar
Damdan dama uçurdular
Suyuna da pilav pişirdiler

Kuzulara bayılıyorum ama horozlardan tiksiniyorum. Hele babaannemin o büyük beyaz horozundan. Boğabilirim onu. Kalleş, kötü ruhlu... Bugün az kalsın gözümü çıkarıyordu. Beni köşeye sıkıştırdı. Aptala döndüm. Yerimden kıpırdayamadım. Kanatlarını açınca canavar gibi bir yaratık oldu. Kafama doğru zıplamaya başladı. Çığlıklarıma babam koştu da kurtardı beni. Beni öyle kanlar içinde görünce horozun gözümü çıkardığını sanmış. Korkumdan gözlerimi kapamasam gözümü oyacaktı gerçekten. Kaşımın altını delmiş. Oradan akan kanlar çeneme kadar indi.

O günden sonra Barış horozu nerede görse tabana kuvvet kaçmaya başladı. Babası da bunu fark etmiş olmalı bir gece, "Gel bak, sana bir türkü okuyacağım," dedi.

"Bana mı?" dedi Barış.

Türküyü yalnız ona mı okuyacaktı babası?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bağlamasını asılı olduğu yerden alıp çalmaya başlayınca türkünün neden sadece ona okunduğunu anlamakta gecikmedi Barış.

Kayadan bakan oğlan
Gömleği keten oğlan
Gece gelme gündüz gel
Horozdan korkan oğlan

Aman şeker oğlan
Yandım keten oğlan
Anasına darılmış
Damda yatan oğlan

Türkü bitince, "Gel bakayım horozdan korkan oğlum," diye yanına çağırınca dayanamadı Barış. "Aşk olsun baba," dedi. "Nerdeyse gözüm gidiyordu, sen dalga geçiyorsun"

Barış'ın adı "Horozdan Korkan Oğlan"a çıktı. Barış da babasının türkü defterinden horozlu türküleri aramayı sürdürdü.

3 Temmuz Çarşamba

Kanadı var kilim gibi
İbiği var elim gibi
Acısı var ölüm gibi
Küpeli horozum
Kar beyazım

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Babaannem kesecekmiş onu ama başka horozu olmadığı için kesemiyormuş. Pazardan yeni bir horoz alır almaz kesecek. Şimdilik bana kaçmak düşüyor. Üstelik yalnız ondan değil, tavuklardan da kaçıyorum. Babam görürse "Tavuktan Korkan Oğlan" da diyecek bana ama ne yapabilirim? Gerçekte tavuklardan çok daha büyük, beyaz ve başında kıpkırmızı, kocaman bir ibiği var. Tavuklardan kolayca ayırt edilebilir. Yine de ben onların türünden bir yaratığın bana doğru geldiğini görünce heyecandan ne boyuna, ne rengine ne de ibiğine dikkat ediyorum. Ardıma bakmadan kaçıyorum.

Barış'ın adı "Tavuktan Korkan Oğlan"a çıkmadı, çünkü babası tavuklardan da kaçtığını fark etmedi. Çiftlikteki öteki hayvanlarla dostluğunu sürdürdü Barış. Ata binmekten korktu önce ama babaannenin yardımıyla bindikten ve yine babaanne tarafından bir süre dolaştırıldıktan sonra alıştı. Sonra kendisi bindi ve çok sevdi atla dolaşmayı. Bu arada babasının türkü defterini de elinden düşürmez oldu. Beğendiği sözleri ayrı bir deftere geçirmeyi düşündü önce. Sonra bu kararından vazgeçti. Babası bu defteri zaten ona vermişti; geri almayacaktı ki... Her günlüğünün başına koymak için türkü sözlerinden birini rahat rahat seçebilirdi bu defterden.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Küçük Ağalar

8 Temmuz Pazartesi

Bülbülün tüyleri yeşil
Kırmızı güle dolaşır
Ağlamak bana yaraşır
Sen ağlama, ben ağlayım

Bindiğimin at değil de tay olduğunu söyleyip kalbimi kırdı babaannem. "Ata binemezsin. Daha küçüksün," dedi. "O bindiğin yavru at; yani tay." Olsun. Ne fark eder? Bence filmlerdeki o büyük atlardan hiçbir farkı yoktu. Ayrıca bana hep "Küçüksün" denmesinden de bıktım. O tay büyüyüp at olunca ben de büyümüş, kocaman bir adam olacağım. Bakalım o zaman ne diyecek babaannem?

Ha... Bu arada benim ibiklinin maceraları sürüyor. Keriman Teyze'nin oğlu Veli'yi kıstırmış köşeye bugün; başlamış gagalamaya. Çığlıklara yetişmeseler çocuğun kafasını delik deşik edecekmiş. Kan içinde kalmış Veli. O horozu görün-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ce o da korkup kaçmayacak mı şimdi? Ona da "Horozdan Korkan Oğlan" diyecekler mi bakalım?

Babaannem kessin şunu artık. Bir bacağını ben yiyeceğim. Başka türlü nasıl öcümü alabilirim ondan?

Babaannenin evi köyün dışındaydı. Yanında tek Velilerin evi vardı. Dede hayattayken burayı küçük bir çiftliğe çevirmişti. Babaanne de bu düzeni sürdürmüştü. Kendisine gereksinme duyulmadığı, ısrarla çağrılmadığı zamanlarda Barışların İzmir'deki evine bile gitmezdi. Burada yalnız horozu ve tavukları değil, köpekleri, kuzuları, keçisi, iki tane atı, bu atlardan birinin de tayı vardı. Tütün tarlası hemen evin arkasındaydı. Tütünün pisliği eve gelmesin diye, babası her yaz tarlanın kıyısına bir çardak yapardı. Evde eski bir televizyon vardı ama çardakta elektrik bile yoktu. Gecenin karanlığında tütün kırmaya kalkıldığında "lüks" adı verilen tüplü fenerler görürdü aydınlatma işini. Ellerde tarlaya taşınırdı o fenerler; daha çok yeri aydınlatması için kargılardan yapılmış bir askıya asılırdı. Gün ışıdıktan sonra lükse de gereksinme kalmazdı zaten. Televizyonsuz, bilgisayarsız yaşayamayacağını sanan Barış'ın köyde bunları aklına bile getirmemesi ilginçti. Gelmeden

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

önce babasının küçük bilgisayarını köye getirmesini istemiş; babası da getirmişti ama köyde zaten internet bağlantısı olmadığı için bilgisayar pek fazla bir anlam taşımıyordu Barış için. İnternete girmek istediğinde köyün kahvesine birlikte gitme sözü almıştı babasından. Ama köye geldikten sonra ne bu söz ne bilgisayar ne de internet aklına geliyordu. Köye yürünerek de gidilebilirdi ama çarşıdan bir şeyler almak gerektiğinde babası genellikle traktöre atlar, toprak yolu tozutarak gider gelirdi. Onu traktörün üzerinde gördüğü zaman koşup gelen Barış'ı da yanına alırdı çoğu zaman. Köyün kahvesine hiç uğramazlar, alacaklarını alır, çiftliğe geri dönerlerdi.

Babasının traktörü nasıl kullandığını öğrenmeye çalışır, köye yapılan bu küçük seferlerde babasıyla sohbet etme olanağı bulduğu için çok mutlu olurdu Barış.

"Bugün Zeynel Ağa'yı bulacağız köyde. Babaannenin ona biraz borcu varmış, onu ödeyeceğiz," deyince babası, Barış'ın aklına daha önce düşünmediği bir şey geldi. Filmlerde vardı hani, Barış'ın defalarca seyrettiği Züğürt Ağa filminde örneğin. Şener Şen'in canlandırdığı ağa, içindeki insanlarla birlikte köylerin de sahibiydi. Babasının sözünü ettiği Zeynel Ağa da böyle birkaç köyün sahibi ağalardan mıydı?

"Yok," dedi babası. "Bizim buralarda o kadar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

zengin ağa yok. Buradakilerin çiftliği vardır, hayvanları, tarlaları, traktörleri... O kadar. Köyleri falan yoktur."

"Bunlar küçük ağalar mı?"

"Evet," diye yanıtladı babası gülerek. "Bunlar küçük ağalar. Deden de o küçük ağalardan biriydi. Şimdi babaannen kadın ağa oldu. Tütün işi yapmayı da dedenin hatırına inatla sürdürüyor. Bu işin eski tadı kalmadı ama bakalım daha ne kadar sürdürecek?"

Bu son sözleri Barış'a değil de kendi kendine söylemişti sanki. Annesini oğluna şikâyet eder gibi olduğunu fark edince sözü değiştirdi. Küçük ağaların da onlardan az daha büyük ağaların da yaz aylarında tütün işinde çalıştırmak için dışarıdan işçi getirdiklerini anlatmaya başladı.

"Örneğin," dedi. "Senin arkadaşların Dursun'la Eşe'nin ailesi, babaannenin işçileri. Ahmetler Recep Ağa'nın... Mustafalar da Zeynel Ağa'nın. Onlar sadece yazın buradalar. Tütün işi bitince memleketlerine dönecekler."

"Memleketleri neresi?" diye sordu Barış.

"Bilmiyor musun?"

Bunu öğrenmiş olması gerekiyordu herhalde. Babasının şaşırmasından bu sonuca vardı Barış ama doğrusu Dursunlarla Ahmetlerin nereden geldiklerini sormak şimdiye dek aklına gelmemişti.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ahmet'le bu yaz tanışmıştı zaten. Dursun'un kız kardeşi Eşe'yi oyunlarına katmaya da bu yaz başlamışlardı. Birlikte bir-iki kez oynamışlardı şimdiye kadar. Kızların iyi bir oyun arkadaşı olmadığını düşünürdü Barış. Koşamazlar, biraz koşsalar yorulurlar, hemen ağlamaya başlarlar. Onlar ağlayınca büyükler koşup gelir. Oynadıkları oyun her ne ise yarım kalırdı. Eşe öyle değildi. Küçük olmasına küçüktü ama çeşitli oyunlar bulmakta Dursun'dan olmasa da Ahmet'ten daha iyiydi. Mızıkçılık da yapmazdı pek. Öteki kızlar gibi mızmızlandığına, durup dururken ağladığına şimdiye dek tanık olmamıştı Barış.

Traktör toprak yolda çok yavaş ilerliyordu. Babası köyden bir tanıdığını görüp duraklayınca Dursunların ve Ahmetlerin memleketi hakkında daha fazla konuşulmadı. Ama Barış kararlıydı. Gider gitmez hem Dursunların hem de Ahmetlerin nereden geldiklerini öğrenecekti. Babası konuyu yeniden açmazsa kendisi açacak, arkadaşları hakkında her şeyi bildiğini babasına kanıtlayacaktı. Rastladıkları tanıdığın traktöre binmesini önerince babası, adam da ikiletmedi, bindi. Köye yaklaşmışlardı aslında. Yürünerek de kısa zamanda gidilebilirdi ama traktörle gitmek hem daha kolay hem de daha zevkliydi. Biraz sonra traktörün gürültüsünü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bastırmak için bağıra bağıra sohbet etmeye başlayınca büyükler Barış da dönüşte arkadaşlarıyla nerede, nasıl buluşacağını, hangi oyunları oynayacaklarını hayal etmeye çalıştı.

Tütün dizme işi bitmeden oyuna izin çıkmazdı. Barış'a kimse tütün dizmesi için baskı yapmıyordu ama öteki çocuklar, ailelerine yardım etmek zorundaydılar. Tütünün tamamı dizilip bitmeden ya da onlara gereksinme kalmadan çardaktan çıkmaları hoş karşılanmazdı. İşlerinin çabuk bitmesi için Barış da onlara yardım ederdi zaman zaman. Barış'ın ailesine değil de kendilerine yardım etmesi çardaktakilerin çok hoşuna gider, "Sen bizim oğlumuz ol," diye takılırlardı Barış'a.

İşler çoğaldığı, Dursunlar ve kendileri işe yetişemediği, daha doğrusu babaanne, "Tütün tarlada yanıyor!" diye söylenmeye başladığı zaman köyden birileri de yardıma çağrılırdı. Bir de Keriman Teyze vardı tabii. Oğlu Veli, kızı Zeynep'le birlikte o her zaman yanlarındaydı. Barış pek iyi bilmiyor ama babaannenin onlarla ortaklığı vardı. Veli ile oynamayı seviyordu Barış, Zeynep'i ise çok beğeniyordu. "Zeynep Abla" demesini istedikleri halde o sadece "Zeynep" diyor, yanından pek ayrılmak istemiyordu. Zeynep pek sık gelmezdi yardıma. Ertesi gün Zeynep'in de tütün kırmaya kalkacağını öğrenirse

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Barış, "Beni de uyandırın, ben de tütün kıracağım," diye tuttururdu.

Babaannenin "Tütün yanıyor," çığlıkları yükselince Zeynep de çağrıldı yardıma. Bunu duyunca Barış yine "Beni de kaldırın," diye tutturdu. Mademki istiyor deyip Barış'a da seslendiler. Ama Barış, gecenin 3'ünde uyanılacağını bilmiyordu. Bilse bu kadar gönülden ister miydi uyandırılmayı? Onu da bilmiyordu. Fenerler yakıldı. Bilge ağlarsa duyabilsinler diye evin kapısı açık bırakıldı ve tarlaya girildi. Üç kargının uçlarından birleştirilip askı yapılmasını, fenerin herkesi aydınlatacak biçimde oraya yerleştirilmesini merakla izledi Barış. Sonra işe girişildi. Baştan iyi gidiyordu. Kendi girdiği salmanın öbür ucunu gösterip, "Sen de o uçtan gir, kırmaya başla bakalım," deyince annesi, Barış hevesle başladı. Ne yapılması gerektiğini biliyordu. Bitkinin en alt yapraklarından iki-üç tanesini koparıp elinde biriktirecekti. Yaprakların sapları aynı yönde olacak, parlak yüzleri yukarı gelecek biçimde üst üste konacaktı. Sonra öteki bitkiye geçilecekti, sonra ötekine. Böyle böyle elde biriktirilen yaprak tomarına "tapa" dendiğini de öğrenmişti. O tapalar "keletir" denen küfeye düzgünce yerleştirilecek, aynı işlem sil baştan yinelenecekti. Tütünün kapkara zifti ellerine bulaşmasın diye, parmakları dışta bırakan, elin ayasını kapatan tütün eldivenlerini bile takmıştı.

"Salma" dedikleri, arada boşluk bırakılarak ayrılmış uzun bir tütün alanıydı. Barış'la annesi birer ucundan kıra kıra ilerleyecekler, hızlarına göre, ortalarda bir yerde buluşacaklardı. Böylece o salmanın işi bitince ötekine geçilecekti. Gelgelelim öyle olmadı. Birkaç "tapa" tütünü topladıktan sonra uykusuna yenik düştü Barış. Yanı başındaki boş keletirin içine girdi. Kedi gibi kıvrılıp yattı ve çabucak uyudu. Epey bir süre sonra ağzına, yüzüne yapış yapış bir şeylerin değmesiyle uyandı. Pinçik geldi, yüzünü yalıyor sandı ilkin. Pinçik, yatağında uyurken bile kapıyı açık bulursa içeri dalar, Barış'ı uyandırmaya çalışırdı. Meğer babaanne, Barış'ın içinde olduğunu görememiş karanlıkta, elindeki tütün tapalarını keletirin içine yerleştirmeye çalışıyormuş. Barış fırlayıp karşısına dikiliverince az kalsın bayılacaktı kadıncağız.

Annesi eve götürüp yatağına yatırdı Barış'ı. Böylece Barış'ın Zeynep Abla aşkına tütün kırma macerası da sona erdi. Güneş birkaç boy yükselene kadar işi sürdürecekti onlar. Zaten çok kıramıyorlardı. Annesi bu işte toydu, babaannesi de yaşlı. Dursunların ve Velilerin ailesi olmasa babaannenin deyişiyle "tarlada yanardı tütün"

Ahmet ve Dursun'un Memleketi

Ahmet'i görür görmez aklına geldi Barış'ın.

"Bir şey soracağım," dedi. "Siz nereden geldiniz? Yani memleketiniz neresi?"

"Dursungiller gibi Acıpayam'ın köylüklerinden," dedi Ahmet. "Bir de Tavas'tan gelenler var. Mustafalar mesela. Onlar Tavas'ın köylüklerinden."

Bunları öğrenir öğrenmez babasına koştu Barış.

"Acıpayam ve Tavas'tan gelmişler," dedi. "Yani Acıpayam ve Tavas'ın 'köylüklerinden'."

"Eee?" dedi babası. "Bunlar nerenin ilçeleri?"

Nerenin ilçeleri? Bunu söylememişti ki Ahmet?

"Nerenin?" diye fısıldar gibi sordu Barış.

"Denizli'nin. Denizli bize, yani İzmir'e çok yakın. Adını duymadın mı hiç?"

Denizli adını duymuştu tabii. Ama ilçelerini öğretmemişlerdi ki okulda! Bilgisizliğinin suçunu okula yüklemek gibi olacak diye bunu söylemedi Barış, sustu. Ne de olsa babası da öğretmendi ve okullar hakkında suçlayıcı konuşulmasından hoşlanmazdı.

Kırılan tütünün dizilme işi onlarda öğlen biterdi ama Dursunların çardakta akşamüstüne dek sürerdi.

İki çardak arasında bundan daha önemli bir fark daha vardı. Kendi çardaklarında sadece konuşulurdu, Dursunların çardakta ise türkü söylenirdi, orada tütün dizme işi çok daha zevkliydi.

13 Temmuz Cumartesi

İnce yoldan kız geçer
Saray kapısın açar
Ağzım dilim söylemez
Gönlümden neler geçer

Şu benim annem çok korkak. Ne zaman bizimkilerin tütün dizdiği çardağa girsem hemen uyarılara başlar: "Aman, dikkat et! İğnelerin üstüne basacaksın. Kenarda dur, tütünlere sokulma!" Hele tütün dizmeye kalksam... "Sen dizme! Eline iğne batar. Bir de hastanelerde uğraştırma bizi!" Ben de Dursunların çardağa gidiyorum. Orada kime bir iğne tütün dizsem beğeniyor, yardım sayıyor. Annem bilmiyor ama ben tütün dizme işinde usta sayılırım.

Dursun bizden tuz ile kibrit istemeye gelmişti. Dönüşte onların çardağına gittik.

Dizim çardağı ortak. Herkes kırdığı tütünü küfeyle, keletirle getirip çardağın bir yanına koyuyor. Keletirler kantara vuruluncaya

kadar bekliyorlar. Aile olarak günde 150 kilo tütün kıranlar bile var. Sonra herkes kendi tütününün başında bir yere geçip hasırlarını, çuvallarını yere yayıp oturuyor. Ayrı ayrı öbekler oluşuyor. Herkes kendi tütününü diziyor ama türküler ortak. Biri bir türküye başladı mı, ötekiler de oturdukları yerden katılıyorlar. Ben öbekten öbeğe geziyorum. Yerdeki tütün iyice azalana dek çocuklar da dizmek zorunda. Ben de hiçbirinin gönlü kalmasın diye bir öbekten ötekine geçerek herkese birkaç iğne diziyorum.

Bugün en çok Dursunlara yardım ettim. Eşe'nin yanına oturdum. Dizdiklerimi ona verdim hep. O daha çok iş yapmış gibi oldu. Eşe ile yan yana olmak hoşuma gidiyor çok. Acaba ona âşık mı oluyorum?

Dizme işine erkekler de yardım ettiği halde türküyü daha çok kadınlar söylüyordu. Çoğunlukla da yanık türküler... Erkeklerden tek Dursun'un babası türkü söylerdi ve onun söylediği türküler kadınların söylediklerine benzemezdi. Gülünç türküler bulur, onları söylerdi Dursun'un babası. O gün Dursun'la birlikte çardağa girdiklerinde,

"Ooo... Hoş gelmişsen şeher uşağı," diye karşıladı onları.

"Eyi ettiniz mi tütünleri?" diye sordular.

"Bitiyor," dedi Barış da.

Ümmü Teyze:

"Anan gelmeycek mi? Bezdirme var bugün," dedi.

"Bilge uyanınca gelir belki."

"He, gelsin ya. Bezdirmeleri yapak hele, yağ sürer üstüne, burarız. Isçak ısçak eyi gider."

Yerel ağızla konuşmalarına bayılırdı Barış. Yaz başında ne dediklerini tam olarak anlayamasa bile yazın sonlarına doğru onlar gibi konuşmaya bile başlardı.

Önceki yazlardan birinde, Bilge daha yokken, Barış annesinin okulundan mı söz etmişti, annesinin de okula gittiğini mi söylemişti, öyle bir şey, şaşırdılar. O yaşta kadın okula mı gidermiş?

"Ne okulu?"

"Nasıl okul?" diye arka arkaya sorular geldi.

Biri de yorum yaptı:

"Denizli okuludur yalım."

Barış'ın annesinin gitse gitse üniversiteye gideceği hesabı üzerinden "Herhalde Denizli'deki üniversiteye gidiyordur," diye bir tahminmiş meğer bu. O kış boyu evde çok gülündü bu söze. Barış'ın annesinin üniversiteyi çoktan bitirdiğini, öğrenci değil, öğretmen olduğunu öğrendiklerinde de saygıları arttı ona. Ondan çekinir oldular.

Hani Ya Türkü?

18 Temmuz Perşembe

Yenice bir civan sevdim
Siyah kirpik kaş üstüne
Ben cahilim bir şey bilmem
Her ne dersen baş üstüne

Bugün Eşelerin çardağına girdiğimde herkes sessizdi. Türkü söyleyen kimse olmadığını görünce,

"Hani ya türkü?" dedim hemen. "Türkü dinlemeye geldim ben."

Beni kırmayacaklarını biliyordum. Dursun'un babasına herkes Kasım Emmi diyordu. Ben de ona dönüp,

"Kasım Emmi, sen de söylemiyorsun? Ne oldu? Keyfin mi yok?" diye sordum.

"Keyif dediğin nedir ki oğul? Çağırınız şimdi gelir," dedi. Ardından da türküye başladı. Komik bir türkü bekliyordum. Öyle de oldu.

Şu Maşad'ın kızları
Baygın bakar gözleri
Gözlerine bakarken
Kaybettim öküzleri

Türkü bitince gülüştük birlikte. Daha sonra söylediği türkü de çok komikti. Aklımda kalan dörtlüğü şöyleydi:

Yaylı gelir taşlıktan
Dingil çıkmış başlıktan
Şu köyün oğlanları
Evlenemez açlıktan

İsteklerimin kırılmadığını görünce şımardım.

"Şimdi teyzelerden, ablalardan dinleyelim. Şöyle yanık bir türkü yok mu? Her zaman söylediklerinizden..."

Öneride bulunanlar oldu. Önerileri beğenenler, beğenmeyenler... Babamdan her yörenin ayrı türküsü olduğunu öğrenmiştim ya, bilgiçlik tasladım.

"Denizli yöresinden olabilir mesela," dedim. "Sizin oralardan."

Bir kına havasında karar kıldılar. Yöresini de

öğrendim. Babama söyleyeceğim: Saray-köy türküsüymüş.

Salına salına gelmiş gelinim bahçaya
Al kırmızı gül toplamış gelinim bohçaya
Anası da satı satıvermiş bir kese akçaya
Ağlama gelinim
Sızlama gelinim
Ben yine gelirim

"Bilge uyanınca gelir," demiştim ama annemin geleceğini pek sanmıyordum. Kucağında Bilge'yle çardağın kapısında görününce "Uyy... Öğretmen Hanım..." deyip kesiverdiler türküyü.

"Devam edin. Devam edin," dedi annem. "Ben de türkü söylemeye geldim."

Tütün bitene dek hep birlikte söylendi türküler. Sonra da Ümmü Teyze'nin bazlamalarından yedik.

Bazlama dedikleri bir çeşit ekmekti. Hamur iyice yoğrulduktan sonra pek ince olmayan yufkalar açılıyor, ateşin üzerine oturtulan sacın üzerinde pişiriliyordu. Üç günde bir yapıyordu bunu kadınlar. Sıcak sıcak yenenlerin dışında kalanlar, bir sofra

bezine sarılıp kaldırılıyor, sonraki günlerde üzerine su serpilip yumuşatılıyor, ekmek olarak yeniyordu.

Bazlamaların daha sonra onlara ekmek olacağını bildikleri için pek fazla yemediler. Barış bir süre daha çardakta kaldıktan sonra Ümmü Teyze'nin akşama kızartacağı biberleri toplamak için Dursun'la birlikte bahçeye indi. Annesi ise Bilge'yi alıp eve döndü. Çardakların önündeki iki-üç evleklik yer, her yıl sebzelerini yetiştirmeleri için işçilere veriliyordu. Böylece işçiler yağ, çay, kibrit, şeker ve sabun dışındaki gereksinmelerini kendi çabalarıyla karşıladıkları için kışı geçirecekleri parayı daha kolay biriktirebiliyorlardı.

Toprağa Gömülü Oyuncaklar

23 Temmuz Salı

Göl göl olur Gökbelen'in çınarı
Elinde olur yiğitlerin hüneri
Sana derim sana Kahveci Pınarı
Benim yârim bu dağlardan geçti mi?

Çocuklar gelince birlikte yola çıktık. Pinçik de yanımızda tabii. Benim arkamdan hiç ayrılmaz zaten. Ben nereye gitsem ya yanımda ya da arkamdadır. Yol toprak, yumuşacık. Bastıkça insanın ayağı gömülüveriyor. Ardımızda da izler bırakıyoruz. Benim lastik ayakkabılarımın izleri çizgi çizgi çıkıyor. Eşe'nin ayağında pazardan alınma mor, plastik terlikler var. O, yuvarlak oyuklar bırakıyor ardında. Ahmet'le Dursun ise kendi ayaklarının izlerini bırakıyorlar. Çünkü yalınayak onlar. Ben ayakkabılı olduğum halde sık sık tökezliyorum. Onlar ise halıda yürür gibi, öyle rahat yürüyorlar ki çıplak ayakla. Onlara özenip ben de çıplak ayakla

yürümeye kalktım geçen gün. Ne oldu? Toprakta görünen görünmeyen bütün taşlar, saplar, dikenler ayağıma battı.

Mezarlığın arkasındaki tepeye gidiyoruz. Dursun bir kovuk bulmuş. Toprağa gömülü çok oyuncak varmış orada. Biz de elimize kuru dallar ile ince kiremit parçaları aldık. Oyuncak çıkarmaya gidiyoruz.

Barış, babaannesinin köydeki evine ve evin arkasında, tütün tarlasının kıyısına kurulmuş çardağına gelebilmek için yalnız kendi okulunun kapanmasını değil, anne ve babasının okullarındaki işlerini bitirmelerini de beklemişti. Oysa Dursun, Ahmet ve Eşe, okullarının bitmesini bekleyememişler, tarlada çalışmak üzere, daha okullar kapanmadan aileleriyle birlikte yola çıkmak zorunda kalmışlardı. Bu yüzden hiçbiri sınıflarını geçip geçmediğini bilmiyordu. Ancak yaz sonunda memleketlerine dönüp okula başladıklarında öğrenebileceklerdi bunu.

Dursun, başka bir tarlada çalışan arkadaşlarını görmeye gittiğinde keşfetti kovuk dediği mağaramsı küçük oyuğu. Her zaman gidip geldiği yolun üzerinde değildi. Daha doğrusu yol üzerinde değildi. Dursun da farklı yerler görmek için yolunu değiştirdiğinde keşfetmişti orayı zaten. Çardaklarının

bulunduğu ovanın yukarıdan nasıl göründüğünü merak etmiş, patika denen keçi yollarından tırmanıp tepeye çıkmak, oradan tarlalara bakmak istemişti. Üzerinde kabartma resimler bulunan bir mermer görünce ilgilenmiş. Böyle resimli başka mermerler de bulabilme umuduyla çevresine daha dikkatli bakınca o kovuğu görmüş. Tabak çanak parçalarının arasında toprağa gömülü bir küçük bilezik bile bulmuştu o gün. Çardağa döndüğünde Eşe'nin koluna taktı bileziği. Oyuncak gibiydi bilezik. Oyuklarına dolmuş toprağı temizleyince işlemeleri ortaya çıkmış, parlamıştı. Oradan geçen küçük bir kızın kolundan düşmüş olmalıydı. Annesine de öyle söyledi zaten. Yolda bulduğunu, birinin düşürmüş olabileceğini anlattı. Eşe'nin nasıl sevindiğini görünce kadın da kızının kolundan almadı bileziği.

Kovuğu arkadaşlarına göstermek için giderlerken bunları anlattı arkadaşlarına. Eşe de bileziği gösterdi. Toprağa gömülü kim bilir daha neler vardı. Kendi köylerinin yakınında keşfettiği mağara gibi, burası da onların gizli buluşma yeri olabilirdi. Belki başka bir bilezik daha bulurlardı. Bugün bir bilezik bulurlarsa kardeşinin koluna takması için onu Barış'ın almasına karar verdiler.

Dursun kovuğun yerini zor buldu. Hem tahmin ettiklerinden çok daha uzaktı kovuk hem de onu

ararken o kadar çok dolaşmışlardı ki yorgunluktan kıpırdayacak halleri kalmamıştı. Üstelik hiç de Dursun'un anlattığı gibi değildi. Onu dinleyince her tarafından oyuncaklar fışkıran bir yer hayal etmişti Barış. Oysa burası derince kazılmış, yatık bir kuyu gibiydi. Öyle çok yürümüşlerdi ki bir süre dinlenmeden hiçbir şey yapamayacaklardı. Yakınlardaki bir ağacın altına geçtiler, boylu boyunca uzandılar toprağa. Ancak yarım saat dinlendikten sonra Dursun'un bileziği bulduğu yeri eşeleyecek gücü toplayabildiler. Uzun bir süre hiçbir şey çıkmadı. Neden sonra Ahmet ucu kırık bir ibrik buldu. İbrik pek sevindirmedi kimseyi. Dursun'un oyuncak dediği bu muydu yani? Ama Barış çatlak bir vazo bulunca fikrini değiştirdi. Oyuncak olmasa da güzeldi vazo. Çatlak olması da o kadar önemli değildi. Üzerinde renkli resimler, kabartmalar vardı. Kim bilir yıkanıp temizlenince ne güzel olurdu? Bir hevesle toprağı deşmeyi sürdürdüler. Ama tabak çanak parçalarından başka bir şey bulamadılar.

Yoğurtlu Patlıcan Kızartması

28 Temmuz Pazar

Seher yeli her yellerin başısın
Sabah olsun tan yerleri ışısın
Çiy düşsün de gül goncalar üşüsün
Sen de muradına er seher yeli

Babam bizi Gümüldür'e, denize götürdü dün. Köyün içinden geçen yol dosdoğru denize gidiyor. Annemler tütün kırmaya her zamankinden erken kalktıkları için dizme işi saat 11'de bitti. Dizilip kargılara geçirilen tütünleri babamla askıya taşıdık. Babaannem gelmek istemedi. Onu evde, Bilge'yi de ona bırakıp ailece denize gittik. Bilge olmayınca ailece sayılmaz pek ama eski günlerdeki gibi olsun diye öyle yazdım işte.

Çok sığdı deniz. Kıyıda kumdan kocaman bir kale yaptım. Burcuna yosundan bayrak bile taktım. Arkadaşlar buldum, oyunlar oynadım. Sonra ilk kez, yakından denizanalarını gördüm. Tahtanın üzerinde, denizden çıkardılar.

Bir kovayı deniz suyuyla doldurup içine koydular. Suda kıpır kıpır oynamaları ilginçti çok.

Bizi daha sık denize götürmesini isteyeceğim babamdan. Bir de bana plastikten oyuncak bir deniz motoru alsa ne iyi olur. Bir de Dursun ile Eşe'nin denize girmelerini çok istiyorum. Kasım Emmi ve Ümmü Teyze izin verirler mi acaba? Peki, ya babam? Umarım karşı çıkmaz.

Deniz kıyısında oynarken sırtının ne kadar yandığını fark etmemişti Barış. Güneş yanığının acısı ertesi gün çıktı. Babaannesi yoğurt sürdü sırtına. Babasına da, "Güneşte bu kadar kalmasına niye izin verdiniz?" diye kızdı. Ama babası, "Yoğurtlu patlıcan kızartmasına döndün," diye gün boyu dalga geçti Barış'la.

İzmir'deki eve gitmek istiyordu Barış ama bu isteğini kabul ettirebileceğini sanmıyordu. İzmir'den köye, tütün tarlasının kıyısındaki çardağa geldikten sonra genellikle yaz ve tütün işi bitinceye dek İzmir'e dönmezlerdi. Yine de şansını denemek istedi. "Neden?" diye bile sormadan kabul etti annesi. "Ben de gitmek istiyordum aslında," dedi. Bilge'ye birkaç parça eşya getirmesi gerekiyormuş. "Hem de evi bir gözden geçirmiş oluruz," deyince baba da kabul etmek zorunda kaldı.

Ancak eve girdiklerinde sordu annesi ve babası Barış'ın evde ne işi olduğunu. Barış da anlattı. Küçülen giysilerini toplayıp arkadaşlarına götürmek istiyordu. "Bilge'nin giyemeyeceklerini ayırır, gerisini götürürüz," dedi annesi. Öyle ya, Bilge vardı sırada. Ama erkek giysisi mi giyecekti Bilge? "Sadece erkeklerin giyebileceği giysiler mi var?" dedi annesi. "Senin giydiğin her şeyi Bilge de giyebilir." Sonra da eğilip bir öpücük kondurdu Barış'ın alnına. "Götüreceğin giysileri seçtikten sonra bana da bir göster," dedi. Bilge'nin işine yarayacak olanları o seçip ayıracaktı. "Ben de bizim giysilerden seçerim. Büyüklere de bir şeyler götürürüz," dedi. Babası da çok olumlu buldu Barış'ın bu düşüncesini. "Aferin benim akıllı oğluma!" dedi.

Yalnız giysi değil, oyuncak da seçti Barış. Oynamaktan bıktığı bir yığın oyuncağı vardı. Üstelik giysiler gibi değildi oyuncaklar. Kız oyuncakları ile oğlan oyuncakları basbayağı farklıydı. Barış'ın hiç bebeği yoktu sözgelimi. Bilge'nin de kamyonlarla, itfaiye araçlarıyla oynayacağını hiç sanmıyordu Barış. Dursun'un "kovuk" dediği yerden pek bir şey çıkmayacağı da belli olmuştu.

Eşe'ye Bakmak

30 Temmuz Salı

Çayırımdan yukarı
Gelirsin dura dura
Sen paşa kızı mısın
Ayağında kundura

Okulun ilk gününde herkes yaz tatilinde neler yaptığını, nerelere gittiğini anlatır ya, ben yazı köyde ve tütün tarlasında geçirdiğimi söyleyince her yıl gülüşmeler olur sınıfta. Bugün bundan söz ederken Dursun, kendi başına gelenleri anlattı. Eşe küçükken annesi tarlada çalışmaya gittiğinde hep o bakarmış kardeşine. Okullar açıldığında bizim sınıfta sorulduğu gibi, onların sınıfında da öyle bir soru sorulmuş: "Yazın neler yaptınız?" Herkes yazın nerelere gittiğini, nasıl eğlendiğini anlatmaya başlamış. Sıra Dursun'a geldiğinde, Dursun da yaptığı işi söylemiş: "Ben Eşe'ye baktım," demiş. Bütün sınıf gülmeye başlamış. Öğretmen, kahkahaları

bastırmak ve Dursun'u avutmak için, "Olsun çocuğum," demiş. "Eşek bizim için çok yararlı bir hayvandır. Elbette eşeğe de bakmak gerekir." Dursun düzeltmeye çalışıyormuş. "Eşe'ye baktım öğretmenim," diye ama öğretmen her seferinde eşeğin öneminden söz etmeyi sürdürüyormuş. Dursun, Eşe'ye baktığını anlatamayınca ağlamaya başlamış. Neden sonra anlaşılmış kardeşinin adının Eşe olduğu ve Dursun'un eşeğe değil de kardeşine baktığı.

Çok komikti doğrusu. Dursun alınmasın diye gülmedim ama gülmemi zor bastırdım.

Evden döndüklerinde çocukların ahlat ağacının dibinde toplandıklarını gördü Barış. Veli ağaçtan topladığı ahlatları aşağı atıyor, çocuklar da bunları büyük bir zevkle kemiriyordu. İnsanın ağacından topladığı meyveleri yemesi güzeldi de bu ahlat dedikleri yabani armut pek tatsız bir şeydi. İncir için aynı şey söylenemezdi ama. Zeytinliklerin arasındaki ağaçlardan toplanan incirleri Barış da öteki çocuklarla birlikte afiyetle yiyordu.

Büyükler için seçilen giysileri annesi ortak çardağa götürecekti. Çocuk giysilerini bohçalayıp Barış'ın kolunun altına vermiş, oyuncak torbasını da eline tutuşturmuş, "Haydi bakalım, gidiyoruz," demişti.

Barış hemen orada, ağacın altında açtı bohçayı. Çocuklar giysileri kapıştılar. Kimi üzerine tutup kendisine olup olmayacağını ölçüyor, kimi paçasından yakaladığı pantolonu çekiştirip ayağına geçirmeye çalışıyordu. Çocuklar üst üste giyinmekten hoşlanıyorlardı zaten. Az sonra her birinin üzerinde Barış'ın en az bir giysisi vardı. Bu durumdan çok hoşlandı Barış. Bütün çocukların üzerinde ondan bir parça olması, hepsiyle kan kardeşi olmasını sağlamış gibi geldi ona.

Oyuncak torbası ahlatın altına boşaltılınca şenlik büyüdü. Yalnız bu konuda Barış'ın bir şartı vardı. Giysiler seçenlerindi ama oyuncaklar ortak olacaktı. "Bunlar hepimizin oyuncakları. Oynamamız bittikten sonra büyük çardağa koyacağız. Ertesi gün yine oradan alıp oyuna devam edeceğiz," dedi. Karşı çıkan olmadı.

Herkes her oyuncağı tek tek eline alıp inceledikten ve bir süre oynadıktan sonra, çocuklardan biri yeni bir öneride bulundu: "Haydi Gâvur Mezarlığına gidip kuş avlayalım." Gâvur Mezarlığı denen yer, onların "kovuk"una epeyce yakındı. Oraya gidilirse gizli buluşma yerlerini öteki çocuklar da öğrenir miydi acaba? Kısa bir tereddüt yaşandı ama çabucak karar verildi: "Gidelim."

Çoğunun sapanı vardı. Olmayanlara da birer

çatal dal bulunup ceplerdeki lastiklerle acele sapan yapıldı. Sonra da yola koyuldular. Başlarına ne geleceğini henüz bilmiyorlardı. Mezarlığın yakınına vardıklarında oyun sandıkları avcılık başlamıştı bile. Çocuklar gördükleri kuşlara nişan alıyor ve taşı fırlatıyorlardı. Uzun zaman kimse bir şey vuramadı. Kuşlar sandıklarından daha çevikti. Onlar daha sapana taşı yerleştirirken ağacın dalında gözlerine kestirdikleri kuş pır diye havalanıp gidiyordu. Derken olan oldu. Veli'nin arkadaşı Mustafa, nişan aldığı kuşu vurdu. Sevinç çığlıkları atıldı önce. Kuşun düştüğü çalılığın yanına koşuldu ve kuş bulundu. Bir sığırcıktı ve yaralıydı. Göğsünden vurulmuştu. Kanadının gövdeye birleştiği yerin az altından kan sızıyordu ve bu kan Mustafa'nın eline bulaşınca herkes dondu kaldı. Mustafa, elleri kanlı bir katil gibi göründü gözlerine. Ne yapacaklarını bilemediler. Kuş öylece bırakılıp gidilemezdi. Tedavi edilmeliydi ama nasıl? Mustafa ağlamaya başladı. Veli, arkadaşının elinden kuşu aldı. "Geri dönelim. Yarasına ilaç süreriz, sararız, iyileştiririz," diye arkadaşını teselli etmeye çalıştı. Ama tam o sırada avucundan, tuttuğu kuşun başı yana düşüverdi. Ellerinde ölü bir kuşla kalakaldılar. Bir süre kimse konuşacak gücü bulamadı kendisinde. "Gömelim mi?" diye fısıldar gibi sordu Barış. Sığırcık için yapılacak bir şey

kalmamıştı artık. Küçük bir mezar kazdılar. Kuşu içine koyup üstünü toprakla örttüler. Mustafa getirip sapanını kuşun başının bulunduğu yere dikti. Konuşmaya gerek yoktu. Bu hareketin kuş vurmaya tövbe etmek anlamına geldiğini hemen anladı çocuklar ve küçük bir törenle hepsi getirip sapanlarını minik mezarın çevresine dikti. Küçük kuşun mezarı bir pişmanlık anıtı halini aldı. Bu tepeye her çıkışta ziyaret edecekleri bir mezar vardı artık.

Şapkalı ve Çantalı Adam

2 Ağustos Cuma

Meşeler gövermiş varsın göversin
Söyleyin huysuza durmasın gelsin
Varmasın kötüye asılsın, ölsün
Kötü, adamın var ömrünü yok eder

Öldürdüğümüz kuş hakkında yazmak istemiyorum ama kaç gündür gözümün önünden gitmiyor. Nasıl da bükülüverdi boynu. Bir canlının birkaç saniye içinde ölü durumuna gelmesi ne korkunç! Hayatımda ilk kez ölümü gördüm. Mutsuzum. Çok. Bizi affet güzel kuş. Ne olur affet!

Ancak bir hafta sonra o tepeye tekrar çıkma cesareti bulabildiler. Küçük mezarı ziyaret ettikten sonra, "Belki yeni oyuncaklar gelmiştir," dedi Dursun. Birilerinin onlar bulsun diye getirip oraya oyuncak gömdüğünü mü sanıyordu yoksa? Barış, "Eskiden kalma oyuncaklar onlar. Kim bilir kimin..." dedi.

"Biliyorum," dedi Dursun. Sadece şaka yapmıştı. Şakayı bir süre daha sürdürdüler. "Oyuncakçı Arif modası geçmiş oyuncakları getirip oraya gömüyormuş," dedi Barış. Eşe atıldı: "Benim eşyalarımı gömmüşler oraya," dedi. "Ağabeyim geçen gün bileziğimi bulmadı mı zaten?" Gülüştüler ve yola düştüler.

Mezarlığın bulunduğu tepeden inip yeniden tırmanışa geçmişlerdi ki Ahmet durdurdu onları.

"Sesleri duyuyor musunuz?"

Durup dinlediler. Evet, bir ses vardı. Çapa sesi, kazma sesi gibi bir ses. Sanki birileri çukur kazıyormuş gibi, düzgün aralıklarla tok bir ses geliyordu.

"Biri, tarlasını çapalıyor," dedi Barış.

Dursun: "Burada tarla yok ki!" diye karşı çıktı. "Burası kıraç toprak. Kimsenin değil. Hem zaten her taraf taş dolu, baksana!"

Doğru söylüyordu. Ekilmiş en küçük bir bitki bile yoktu görünürde. Makiler, yabani kekikler, çakırdikenler ve çalılıklar vardı yalnız. Gerisi de Dursun'un dediği gibi kimi bıçakla kesilmiş gibi düzgün kimisi de yamuk yumuk taşlarla doluydu.

Tepeye çıkmaya az kalmıştı zaten. Oraya tırmanırlarsa aşağıda neler olduğunu çok kolay görebilirlerdi. Birbirilerine "Sessiz olalım" uyarısı yapıp yukarı çıktılar. O da ne? Bir adam onların bulduğu kovuğu kazıyordu. Onların gizli buluşma yerinde

bu adamın ne işi vardı? Barış hemen inip adama hesap sormaktan yanaydı ama Dursun durdurdu onu. "Bekleyelim. Adamın ne yaptığını görelim," dedi. Adam başını çevirse onları görebilirdi. Yakındaki kayayı işaret etti Ahmet. Hep birlikte kayanın arkasına geçtiler. Biraz sonra adam kazmayı durdurdu. Elleriyle toprağı eşelemeye başladı. Bir şeyler bulmuştu anlaşılan. "Gitti bizim oyuncaklar," diye şaka yapmak istedi Eşe ama hiçbiri gülmedi. Adam bulduklarını silkeliyor, üzerlerindeki toprağı fırçalıyor, sonra da yanında getirdiği çantaya dolduruyordu. Küçük küçük birtakım şeylerdi buldukları. Çocuklar bu uzaklıktan adamın çantasına koyduklarının ne olduğunu seçemiyorlardı.

Biraz sonra canları sıkıldı. "Gidelim mi?" dedi Eşe. Barış biraz daha kalmak, adamın ne yaptığını anlamak istiyordu ama korkuyordu da bir yandan. Ya adam onlara kızarsa? Ya kötü biriyse? Silahlı bile olabilirdi. Bu tenha yerde dördünü de öldürse kimsenin ruhu duymazdı. Hem elinde kazmadan başka, irili ufaklı demirler, çatal gibi, bıçak gibi aletler de vardı. Hep birlikte geldikleri yönden sessizce geri döndüler. Kayar gibi indiler mezarlığa yakın tepeyi ve arkalarına bakmadan koşmaya başladılar.

Barış bu olayı annesine ve babasına anlatmaya karar verdi ama sonra unuttu.

Deniz Sefası

4 Ağustos Pazar

Bahçelerin gülüsün
Dalın da bülbülüsün
Boyun benzer fidana
Anadolu gülüsün

Sonunda istediğim oldu. Dursun ve Eşe'yi de alıp denize gideceğiz birazdan. Keriman Teyze Veli için izin vermedi, Ahmet'se "Ben korkarım denizden," dedi. Dudu Teyze ile konuşmamız bile gerekmedi. Dursun'la Eşe hevesliydiler ama Ümmü Teyze ikna olmak bilmedi. Annem devreye girmeseydi izni koparamayacaktık. Ah, önce Ümmü Teyze ile konuşmamı yazmalıyım. Çok ilginçti. Neden çocuklarını yanımıza alıp denize götürmek istediğimizi anlatmak için ne çok dil döktüm.

"Güneş," dedim.

"Tarlada bütün gün tepemizde ya! Güneş için başka yere gitmeye ne hacet?" dedi.

"Deniz," dedim.

"Niye?" dedi.

"Serinlemek için," dedim.

"Canları serinlemek istiyorsa çeksinler tulumbadan su, dökünsünler, serinlesinler," dedi.

"Yüzmek için."

"Aha şurada dere var ya, orada çimsinler."

"Yıkanmak için," dedim, dudak büktü.

"Birkaç odun tutuşturup su ısıtayım hemen. Yunsunlar, arınsınlar."

Baktım ki başka çare yok, anneme yalvardım: "Gel, Ümmü Teyze'den sen izin al, ne olur? Dursun'la Eşe de gelsinler bizimle denize. Öyle çok istiyorlar ki! Ne olur! Ne olur!" Annem dayanamadı yalvarmalarıma, geldi. "Ben göz kulak olurum. Kaygılanma sen hiç," dedi. "Aklın bizde kalmasın. Merak etme sakın," dedi. Kopardı izni. Ama bana öyle geldi ki Ümmü Teyze denizin yararına inandığından değil de annemi kıramadığı için "Olur," demek zorunda kaldı.

Annesi Barış'ın isteğini geri çevirememiş, Ümmü Teyze'den çocuklarını denize götürme iznini almıştı. Bunun ağır bir sorumluluk olduğunun bilincindeydi. Biri, yürümeye yeni başlamış, öteki yerinde

duramayan iki çocuğa nasıl bakacağını bilmezken, yüzme bilmeyen, belki denizi ilk kez görecek iki yabancı çocuğun daha sorumluluğunu almak... Ağır bir yüktü gerçekten. Ama Barış arkadaşlarına deniz zevkini tattırmayı aklına koymuştu bir kere. Onu vazgeçirmek, çocukların sorumluluğunu üstlenmekten daha zordu.

Deniz kıyısında bir yer bulmak için çok uğraştılar. Lüks otellerin plajları da doluydu, etrafı telle çevrilmiş, kapısına para toplayan bir adamın oturtulduğu plaj sayılamayacak kumsallar da. Sonunda ancak öyle uydurma bir plajda, tütün çardaklarına benzeyen bir çardak bulabildiler. Ne bir sandalye ne bir masa vardı çardağın içinde. Kuma serilecek bir hasır, bir kilim bile yoktu. Annenin işi dört çocukla gerçekten zordu ama bu kez şanslarına babaanne de yanlarındaydı. İşçilerinin çocuklarını getirmelerine kızgındı. "Sizinkiler yetmiyor mu? El âlemin emanet çocuğunu ne diye getirirsiniz? Ya başlarına bir şey gelirse nasıl hesap vereceksiniz analarına, babalarına?" diye söylendi durdu. Ama az sonra "emanet" çocuklara ve Barış'a göz kulak olma görevini kendiliğinden üstlendi. Gözlerini üstlerinden hiç ayırmadı.

Barış'ın tahmin ettiğinden de çok eğlendi Dursun'la Eşe. Yalnız denize girip çıkarak değil, Barış'ın

babasına aldırmayı başardığı plastik botla oynayarak, deniz kıyısında yaptıkları küçük havuzları denizden taşıdıkları suyla doldurarak, binbir çeşit oyun bularak çok eğlendiler.

Deli bir rüzgâr çıkana kadar her şey iyiydi. Ama o rüzgâr yerden kaldırdığı kumu herkesin saçlarının arasına, ağzına, burnuna doldurmaya başlayınca denizin tadı kalmadı. Önce babaanne, "Deniz banyosu değil, kum banyosu yapıyoruz burada. Haydi, toparlanın kaçalım," diye homurdanmaya başladı. Direnmeye çalıştılar ama babaanne haklı çıktı. Daha fazla dayanamadılar. Bu göz açtırmayan rüzgâra karşı yapılabilecek bir şey yoktu. Denizin en isteklisi Barış bile dönmeye razı oldu.

Anlatamamak

5 Ağustos Pazartesi

Yiğit yiğide yâr olmaz
İyilerde ham süt olmaz
Bin kaygı bir borç ödemez
Gamlanma gönül gamlanma

Pazar günü amma da kalabalık oluyormuş deniz kıyıları. Bir daha pazar günü gitmeyelim. Rüzgâr da çok fenaydı. Bilge'nin burnunun deliklerine bile kum doldu. Canım kardeşim. Burada arkadaşlar edininceye onu ihmal ettim. Neyse ki çok küçük ve henüz anlamıyor. Büyüyünce ihmal etmem. Söz!

Dursun da Eşe de denizi çok sevdi. Sevmeyecekler diye öyle korkuyordum ki... Sonunda başardım. Denizi sevdirdim onlara. Önce ürktüler. Su dizlerini bulunca koşa koşa kumsala geri dönüyorlardı. Sonra alıştılar, ördek gibi hep suda kalmak, sudan çıkmamak istediler. Babaannem bırakmadı tabii. Denizde

bir süre oynayınca gelip gölgeye aldı bizi hep. Beni de "Geçen sefer çektiğin acıyı unutma" diye uyarmayı ihmal etmedi. Yoğurtlu patlıcan acısı... Unutur muyum hiç?

Dursun'la Eşe'ye denizi sevdirdiğim için gururlanıyordum ki babamla aramızda geçen konuşma keyfimi kaçırdı. Şöyle oldu:

Eşe'ye ve Dursun'a denizi nasıl sevdirdiğimi ballandıra ballandıra anlatıyordum, babam sözümü kesip, "İyi mi oldu sanıyorsun?" diye sordu.

"Evet," dedim. "Evet, iyi oldu. Denizin ne demek olduğunu öğrendiler."

"Şimdiye kadar denizin ne olduğunu bilmiyorlardı. Bu, doğru! Ne olduğunu bilmedikleri için de gitmek istemiyorlardı, özlemiyorlardı. Bu da doğru mu?"

"Evet."

"Şimdi öğrendiler. Gene gitmek isteyecekler mi? Sevdiler mi denizi?"

"Sevdiler. Hem de çok sevdiler. Her zaman gitmek isterler artık."

"Peki, gidebilirler mi? Onların koşullarında değişen bir şey oldu mu? O iki kardeşi bir kez daha götürürler mi denize? Kim götürür? Bir daha gidebilirler mi?"

Düşündüm. "Hayır." Bir daha gidemezlerdi. Annesi bir kez daha bırakmazdı onları. Ne bizimle ne başkalarıyla... Denizin yararına inanmıyordu çünkü.

"Öyleyse," dedi babam. "Şimdi iyi düşün, sen Dursun'la Eşe'ye ne verdin? Sevinç mi, üzüntü mü?"

Babamı haklı bulup sustum. Ama sonra düşününce o kadar da haklı olmadığına karar verdim. İnsan bilmediği bir şeyi isteyebilir mi hiç? Şimdilik denize gitmek isteyecekler ve gidemeyecekler. Ama hep çocuk kalmayacaklar ki... Artık denizi biliyorlar. Büyüdüklerinde istedikleri zaman gidebilirler.

Barış, ifade edemediği pek çok şeyi de düşündü sonra. Sorunun sadece deniz olmadığının farkına vardı. İnsanın bilmeden mutlu yaşaması mı, bilerek amacına ulaşmaya çalışması mı daha iyiydi? Kasım Emmileri, Dudu Teyzeleri düşündü. Anne ve babasının öğretmen arkadaşları gibi değildi onlar. Daha iyi bir yaşam istediklerine tanık olmamıştı hiç. Bunca yoksulluk, bunca acı çektikleri halde bir gün bile yakındıklarını duymamıştı. "Kader" diyorlardı. Ümmü Teyze'nin "Alnımızın yazısı bu," dediğini kaç kez duymuştu. Tanrı neden yalnız onların alnına

böyle çileli bir yaşam yazmış olsundu? Değiştirmek için çaba gösterilmeyen şey, kendiliğinden ve istenen doğrultuda değişir miydi? Her şey aynı kalırsa onlar da hep böyle yoksulluk içinde yaşayacaklardı. Biraz çırpınsalar daha iyi olmaz mıydı? Sonra çukura düşen bir insan hayal etti. Çukurdan çıkmak için nasıl çaba harcayacağını onun. Birden aklına geldi. Çukurun dışını biliyorsa o insan çaba gösterirdi. Ya bilmiyorsa? Çukurda doğmuş, büyümüşse... Onlara da çukurun dışı olduğunu göstermek gerekmez mi? Çukurdan çıkmaları için yardım edilmez mi?

Bunları babasıyla konuşmak isterdi ama düşündüğü kadar kolay anlatamayacağını biliyordu. Düşünmek kolaydı, anlatmak zor. Anlatmaya kalksa doğru sözcükleri bulamayacaktı. Şimdi bile düşünceler, uçuşan gölgeler gibi kayıp gidiyordu zihninden. Belki de babası bunları düşündürmek istemişti. O yüzden öyle sorular sormuştu ona. Bu düşünceleri dillendirmeyi de büyüdüğü zamana ertelemekten başka çaresi yoktu. Öyle yaptı. Kendisinde anlatma gücü bulduğu zaman konuşacaktı babasıyla. Sözcüklere hâkim olabildiği zaman...

Ayşe Kadın

10 Ağustos Cumartesi

Sarı kızın ayağında yemeni
Yaz gelince gezer çayır çimeni
Sarı kızın yoktur dini, imanı
Hangi dağın maralısan sarı kız

Hiç Ayşe Kadın diye bir ad duydunuz mu? Hem de küçücük bir kız çocuğunun adı... Zeynel Ağa'nın işçilerinden birinin çocuğu. Tavas'tan da, Acıpayam'dan da daha uzak bir yerden gelmişler. Adını söylediler ama unuttum. Sapsarı saçları var. Sanki güneşte gezmekten rengi uçmuş saçlarının. Üsttekiler sarıdan beyaza dönmüş neredeyse. Zeynel Ağa'nın çardağına Mustafa'yı görmek, işi bitmişse onu da yanımıza almak için arkadaşlarımla birkaç kez gitmiştim. Nasıl oldu da görmedim onu şimdiye kadar? Hep oğlan çocuklarıyla ilgilendiğimden gözüme çarpmamış olmalı. Oysa göze çarpmayacak gibi değil. Öyle güzel bir çocuk ki... Ufacık,

biblo gibi. Pazenden, paçaları fırfırlı bir şalvar giydirmişler. Gözleri yemyeşil; çam yeşili. Ama neden taze fasulyenin adını takmışlar çocuğa? Açıkçası, Eşe'den bile güzel bir kız ama benim gözümde Eşe'nin yerini tutamaz. Eşe başka. Ona âşık olabilirim. Belki de oldum, farkında değilim. İnsan âşık olup olmadığını nasıl anlar acaba?

Ayşe Kadın'a şaştığım kadar olmasa da garibime giden ne çok adla karşılaştım. Sultan adını daha önce duymuştum. Ona o kadar şaşırmadım ama Hanım adına ne demeli? Hanım büyüyüp gerçekten "hanım" olduğunda Fatma Hanım, Emine Hanım dendiği gibi, ona da "Hanım Hanım" mı diyecekler? Çardaktaki kadınları düşündüm de sadece anneme Öğretmen Hanım diye sesleniyorlar. Kendi aralarından birbirlerine "Hanım" dediklerini hiç duymadım. "Bacı, gelin aba, kadın, teyze, ana" hepsi var, hanım yok. Galiba "hanım" olmak da sultan olmak kadar ulaşılmaz onların yaşamında.

Denize gitmeyi düşünmedikleri bir pazar günüydü. Zeynep ve babası yardıma geldiği halde yetişemiyorlardı tütüne. Babaanne, "Yazık yazık! Yanacak bu tütünler. Kurtaramayacağız," diye dövünüyordu.

Tarla babaannenin olsa da tütünden gelecek paraya yalnız onun değil bütün ailenin gereksinmesi vardı. Barışlar İzmir'de kirada oturuyorlardı. Kira da her yıl artıyordu. Bir ara babaannenin köydeki evine taşınmayı, İzmir'e, okullarına oradan gelip gitmeyi bile düşünmüşlerdi. Bu kez de taşıt parasını hesaplamaları gerekecekti. Kiraya yakın bir para tutabilirdi İzmir'e her gün gidip gelmek. Bunlar aile içinde çok sık olmasa da dile getirildiği için Barış da olabildiği kadar erken kalkmaya ve işe yardım etmeye başladı.

Öğleye yakın bir saatte babası ekmek ve çay almak için köye ineceğini söyleyince Barış da hazırlanmaya başladı. Zaten kırma işi çoktan bitmişti. Dizmenin ise o kadar acelesi yoktu. Akşama kadar bile sürebilirdi.

Babasıyla birlikte köyün yolunu tuttular. Gümüldür'e giden yol, köyün içinden geçiyordu. Et, ekmek, meyve, kömür ya da deniz topu, palet, kolluk vb. şeyler almak için arabalarını yolun kıyısına park edenler yüzünden trafik kilitleniyor, uzun kuyruklar oluşuyordu. Bu sıkışıklıktan köyün esnafının şikâyeti yoktu. Arabalar durunca alışveriş hızlanıyor; köyden bir şey almayı düşünmeyenler bile beklerken arabalardan inip satın alacak şeyler arıyorlardı. Böyle akın akın gidilen deniz kıyısına gitmek köylülerin aklından bile geçmiyordu ama. Yol kıyısındaki kahvehaneler, gidenleri ve dönenleri seyret-

mek isteyen erkeklerle doluydu. Köylü kadınlar ise değil plaja gitmek, bu kalabalığın arasında çarşıya çıkmaya bile çekiniyorlardı.

Kuyrukta bekleyen arabalardan birinin içinde tanıdık bir yüz görünce babasının kolunu çekiştirdi Barış.

"Baba, bak kimler..."

Adını çıkaramamıştı. Annesinin öğretmen arkadaşlarından biriydi. Ailece de görüşüyorlardı kışın. Babası eliyle selamladı. Sonra arabaların arasından geçerek yanlarına gittiler. Yol tıkalıydı. Bütün arabalar duruyordu.

"Hayrola," dedi öğretmen hanımın eşi. "Ne arıyorsunuz burada?"

"Hani size söz etmiştik; köyde annemin evi, biraz da toprağı var diye. İşte biz her yaz..."

Çocukları olduğunu biliyordu Barış. Arabaya yanaşıp arka koltuğa baktı. Arka koltuk boştu. Daha doğrusu hasır bir şapka ile bir plaj çantası vardı çocukların olacağını tahmin ettiği yerde.

"Oh oh... Çok güzel..." dediler. "Ne şanslısınız! Siz buradan her gün denize gidiyorsunuzdur. Deniz çok yakın."

Babası buruk,

"Ya..." dedi.

Barış'ın arka koltuğa baktığını görünce, "Çocuklar yok mu?" diye sordu.

Onlar da anlattılar. Yazlıkları Çeşme'deydi. Şimdi bir ahbaplarının düğünü için gidiyorlardı Gümüldür'e. O yüzden çocukları getirmemişler; evde, kadına bırakmışlardı. Erkenden yola çıkmışlardı; çünkü düğünün yapılacağı otele gidip eşyalarını bıraktıktan sonra ya otelin havuzunda serinleyecekler ya da bir deniz banyosu alacaklardı. Günler uzundu nasıl olsa. Biraz dinlendikten sonra düğün için de rahat rahat hazırlanabilirlerdi. Gece dönmeyeceklerdi. Kadını, onları beklemeden çocukları doyurup yatırması için uyarmışlardı.

Bu sırada hareketlenme başladı. Arabayı çalıştırırken Barış'ın çenesini okşadı adam. "Çeşme'ye bekleriz. Gelin bir hafta sonu," dedi. Kadın da "Annene selam söyle," diye tembihledi.

Yolun kıyısına çekilip uzaklaşan arabaya el salladılar. Sonra Barış'a döndü babası. "Gidelim," diyecekti ama Barış'ın yüzünde nasıl bir ifade gördüyse duraksadı ve "Ne oldu?" diye sordu.

"Hiiç," dedi Barış. Oysa içinde fırtınalar kopuyordu. Az önceki hanımın incecik askılı bluzuna bakarken annesinin şalvarlı hali gelmişti gözünün önüne. İkisi de aynı okulda öğretmendi. İkisi de aynı eğitimden geçmişti. Annesinin tütün ziftiyle kahverengi olmuş elleri ile o hanımın ojeli, uzun tırnaklı elleri arasında neden bu kadar büyük fark vardı öyleyse?

Yalnız eller mi? Son model, gösterişli bir araba, yazlık ev ve gündelik yaşam... Tümü ne kadar farklıydı. Önce havuzda ya da denizde küçük bir banyo, sonra dinlenme, sonra düğün hazırlığı ve düğün... Çocuklar mı? Evde "kadın" vardı ya! Ve kendi gündelik yaşamları: Sabahın 3'ünde yataktan kalkmakla başlayan yaz tatili günleri...

"Aman tütün iğnelerini toplayın çocuklara batmasın."

"Öğleye patlıcan kızartalım. Biraz da biber..."

"Tarhana çorbası yapalım mı?"

"Bol domatesli bir bulgur pilavına ne dersiniz?"

Yemek sonrası için program yapmaya gerek bile yok. Kırpışan, kızaran gözler uykuya hasret. "Yarın yine erkenden kalkacağız. İyisi mi erken yatalım."

İki yaşam arasında fark yaratan şey, yalnızca babasının köy çocuğu olması mıydı? "Öyle ise haksızlık bu" diye düşündü Barış. Çalışmaksa onlar da çalışıyordu; hem de çoluk çocuk, gece gündüz, yaz kış demeden. Yoksa Kasım Emmi'nin dediği gibi, alın yazısı diye bir şey vardı ve ne yapılırsa yapılsın değişmez miydi? Onların kaderini belirleyen neresiydi peki? Köy mü, kent mi? Köyde kentliydiler, kentte köylü ya da ne kentliydiler ne köylü. Neydiler peki?

Gömüden Çıkanlar

16 Ağustos Cuma

Koyun verdi, kuzu verdi, süt verdi
Yemek verdi, ekmek verdi, et verdi
Kazma ile dövmeyince kıt verdi
Benim sadık yârim kara topraktır

Sıkı bir çalışmaya girip tütünü kolayladık iyice. Bir haftadır yazamamamın nedeni bu. Eve dönme zamanı yaklaşıyor diye çok üzülüyorum. Hep yaz olsa, hep burada yaşasam. Böyle dediğimde "Neden?" diye soruyorlar hemen. Neden olacak? Ben doğayı seviyorum; toprağı, gökyüzünü, yıldızları, ağaçları ve kuşları. Kuşları da çok seviyorum. Evcil olanları değil, kafeslere kapatılanları değil, doğadaki kuşları. Doğadaki her şeyi seviyorum. Yabani hayvanları, çalıları, dikenleri bile. Dursun'la Ahmet'in yaptığı gibi, toprağın üzerine uzanıp yıldız kaynayan gökyüzünü seyretmeyi seviyorum. Kentte gökyüzü var gibi, ama yok. Bu

kadar yıldız bizim köye gelmemizi mi bekliyor ışımak için? İzmir'de niye yok bu yıldızlar, İstanbul'da niye yok?

Sonra toprak... Evde sadece saksılarda var. Okula gidip gelirken bile toprak görmüyorum. Her taraf taş, tuğla, asfalt, beton ve çöp... Toprağı saksıdan başka yerde görmeyen, onun bizim evdeki o kocaman yapraklı çiçekle sarmaşık dışında bir şey yetiştiremeyeceğini sanabilir. Oysa burada öyle mi? İnsanın ellerini dalayıp kaşım kaşım kaşındıran bamya ile toprağa paralel uzanıp kıpkırmızı olgunlaşan domates aynı topraktan yetişiyor. Kokulu böğürtlenle ziftli tütün arasında yalnızca birkaç metre olabiliyor. İçinde büyüttüğü patatesi de, incecik dalların ucundaki zeytini de aynı özenle besliyor toprak. Birine tat veriyor, ötekinin içini yağ ile dolduruyor. Buğday ile karpuz, şeftali ile börülce aynı toprakta yetişiyor. Ekşisi, tuzlusu, tatlısı, acısı, mayhoşu, hepsi aynı toprakta... Ne tuhaf değil mi?

Yazmak insanın zihnini açıyor. Yazdıkça neler neler geliyor aklıma. Ama aklıma gelenlerin tümünü yazamayacağım. Hem kolum yoruldu hem de uykum geldi çünkü.

Köydeyken evde de olsalar çardakta da, kardeşiyle hiçbir sorunu olmuyordu Barış'ın. Gününün tümünü dışarıda geçirdiği, eve karnı acıktığı ve uykusu geldiği zamanların dışında hiç uğramadığı için, kardeşini görmüyordu bile. Geldiğinde uyumuyorsa kucaklayıp öpmeye çalışıyordu onu. O zaman da öpücüklerden bunalan Bilge çığlığı basıyordu.

O şapkalı ve çantalı adamı gördüklerinden beri, ya adam yine oradaysa diye, gizli buluşma yerlerine gitmekten korkuyorlardı. Ama onların yeriydi orası. O kötü adamın orada ne işi vardı? Cesaretlerini toplayıp yola düştüklerinde yine bir akşamüstüydü. Mezarlığı geçip kovuğu görebilecekleri tepeye sessizce tırmandılar. Oh, kimse yoktu bu kez. O tepeden inip karşıki tepeye koşarak çıktılar. Adam kovuğu iyice oymuş, derinleştirmişti. Neler bulmuş olabilirdi burada? Çantasına koydukları neydi? Dikkatle çevreyi araştırmaya başladılar. Adam onların oyuncak dediği her şeyi alıp götürmüş müydü yoksa? Yumuşamış toprağı avuçladılar. Oyuğun içine girip oradaki sert toprağı, sivri taş parçalarıyla, tırnaklarıyla biraz daha kazıdılar. Hiçbir şey yoktu. Derken Ahmet'in sesi duyuldu:

"Ben bir şey buldum."

Paraya benziyordu bulduğu. Galiba bir eski zaman parasıydı. Bir tarafında baykuşa benzeyen bir

kuşun, öteki tarafında da ellerinde buğday demetine de savaş aletine de benzeyen bir şey tutan bir kadınla erkeğin kabartması vardı. Hazine bulmuş gibi heyecanlandılar. Avuç avuç toprağı elek gibi yaptıkları ellerinden geçiriyor, yenisini ya da yenilerini arıyorlardı. Az sonra Eşe o paralardan bir tane daha buldu. Sonra bir tane daha... Toprağı kazıdıkça yeni paralar bulma umudu güçlendi. Başka para bulamadılar ama oymalı küçük, parlak taşlar; delikli, yuvarlak ufak demirler buldular. Oyuğun iyice derinine ulaştıklarında buldukları, ucu çok az kırılmış süslemeli bir tabak onları sevince boğdu. O hevesle biraz daha çalışmaya karar verdiler ama yorulmuşlardı. Geç kalırlarsa merak edileceklerini de bildikleri için, gitme zamanının geldiğine karar verdiler. Ertesi gün yine gelirlerdi. Bulduklarını ceplerine doldurdular. Tabağı, içinde dökülecek bir şey varmış gibi elinde taşıdı Dursun. Çardaklarına doğru yola çıktılar.

Höyük

22 Ağustos Perşembe

Koyun meler kuzu meler
Sular hendeğine dolar
Ağlayanlar bir gün güler
Gamlanma gönül gamlanma

Kovuktan bulduğumuz paralardan birini gösterince babam telaşa kapıldı. "Gel bak, çocuklar ne bulmuş!" diye anneme seslendi hemen. Sonra da sorguya başladı. Bu eşyaları bulduğumuz yer neredeydi? Nasıl keşfetmiştik orayı? Bizden başka kimler biliyordu? Başka neler bulmuştuk? Dursun'la Eşe'yi ve Ahmet'i çağırmamı istedi. Onların da buldukları ne varsa tümünü alıp gelmelerini söyledi. Biz bütün hazinemizi annemle babamın önüne döktük. Teker teker incelediler parçaları. Eşe'nin kolundaki bilezik son anda aklıma geldi. Onu da gösterdim. Kolundan çıkarıp aldılar. Bileziği gidince Eşe ağlamaya başladı. Eşe'nin ağlamasına dayanamadım. Hiçbir şeyi göstermese miydik acaba?

Babasının gülüp geçeceğini ya da bulduklarını beğenip başını okşayacağını, "Aferin oğluma" gibi bir şeyler söyleyeceğini hayal etmişti Barış. Telaşını görünce şaşırdı. Telaş etmekle kalmadı babası,

"Haydi bakalım, toparlanın. Bunları bulduğunuz yere götürüyorsunuz bizi," diye kalktı. Annesi de hazırlandı. Bilge zaten uyuyordu. Onu babaanneye bırakıp yola çıktılar. Her zaman geçtikleri yollardan ilerleyip kovuğun başına getirdiler büyükleri. Babası çok ilgilendi. Artık epeyce derinleşmiş olan kovuğun içine girdi. Elleriyle, tırnaklarıyla toprağı kazıdı. Bir küpe teki buldu az sonra.

"Burası tahmin ettiğim gibi, bir höyük," dedi. "Haber vermemiz gerek."

"Höyük" neydi? Kime haber verilecekti? Çocuklar birbirilerinin yüzüne baktı ama ne olup bittiğini hiçbiri anlamamıştı. Dönüşte sorgulama sürdü. Ne zamandan beri biliyorlardı bu höyüğün varlığını? Daha önce neden söz etmemişlerdi? Şapkalı ve çantalı adamı anlatmak o zaman akıllarına geldi çocukların.

Birinin başladığı sözü öteki sürdürerek anlattılar adamı. "Kimdi?" sorusunun yanıtını bilmiyorlardı ama çocukların gördüklerine, hayal ederken ekledikleri de katılınca anlatılan herhangi bir adam olmaktan çıkıp dev gibi bir yaratığa dönüşüyordu.

"Buluruz kim olduğunu," dedi babası. "Ama

önce kasabaya gidip müze müdürüne haber vermemiz gerek."

"Doğrudan İzmir'e gidelim," dedi annesi. Bunu tartıştılar bir süre. Sonra anne, çocukları karşısına alıp bulduklarının çok önemli, çok değerli bir "höyük" olduğunu anlattı. Höyük, çok eski bir yerleşim yerinin zaman içinde toprakla örtülüp tepe biçimine gelmiş haliydi. Bu topraklarda yaşamış eski uygarlıklardan kalan hazine değerinde yerlerdi höyükler. Buldukları höyük de kim bilir hangi uygarlık hakkında şu ana kadar ulaşılamamış bilgileri verecekti insanlığa. Bu yüzden etrafının çevrilip uzman kişilerin orada kazı yapması gerekiyordu.

Baba ise daha çok şapkalı ve çantalı adamla ilgileniyordu.

"Görseniz tanır mısınız?" diye sordu çocuklara.

Çocuklar yüzünü doğru dürüst görmemişlerdi ki...

"Şapkası çok değişikti," dedi Barış. "Daha önce kimsede öyle şapka görmemiştim. Hani kovboy filmlerinde olur ya, yanları dışa kıvrık, hasır bir şapkaydı. Kırmızı bir kordonu vardı. Yanlarda da dikdörtgen biçiminde delikleri. Görsem mutlaka tanırım."

"Şapkayı mı?" deyip güldü babası. "Biz şapkayı aramıyoruz ki! Adamı arıyoruz. Şapkasını çıkarırsa tanıyamayacaksın demek ki!"

"Ama köyde hiç kimsede yok öyle bir şapka... Ben ömrümde öyle garip bir şapka görmedim."

"Ömründe?" diye yineleyip bu kez annesi güldü.

Babası ciddileşti.

"Bir eski eser kaçakçısı o! İnsanlık mirası olan eserleri kendi çıkarı için çalıp satıyor. İhbar edilmesi lazım."

İhbar etmenin ne demek olduğunu anlatmak yine anneye düştü. Polise, jandarmaya, yetkililere bildirmek demekti ihbar etmek. Haber vermek demekti. O adam eğer bulduklarını haber vermiş olsaydı şimdiye kadar oranın koruma altına alınması gerekirdi. Böyle bir şey olmadığına göre gizli gizli aşırıyordu oradan çıkardığı eski eserleri ve kim bilir kimlere satıyordu.

"Çok büyük bir iş başardınız," diye çocukları kutlayıp teker teker öpünce Eşe'nin ağlaması bile geçti. Evet, bileziği yoktu artık ama büyük bir başarıya ortak olmanın sevinci vardı. Bileziği kaybedebilirdi; oysa bu sevinç hep onunla yaşayacaktı.

Yaz Yağmuru

29 Ağustos Perşembe

Demedi yâr demedi
Yâr bana gül demedi
Ya ben nasıl güleyim
Yâr bana gül demedi

Üç gün sonra sünnet var. Veli'nin sünneti... Bizim evde de sünnet telaşı şimdiden başladı. Keriman Teyze babaannemin can dostu, yoldaşı... Bize geldiğinde, kardeşim doğduğunda örneğin, evini, çiftliği, hayvanlarını, beyaz canavar horozunu güvenle onlara bırakır. Bu arada, babaannemin canavar horozunu hâlâ kesmediğini de yazayım. Öyle demiyor ama onu çok seviyor ve kesmeye kıyamıyor sanırım. Bana dokunmadıktan sonra kesilmesini istemem. Ben ondan kaçmayı sürdürüyorum; o da tek başına yakaladığı çocuklara saldırmayı, onları gagalamaya çalışmayı ve arkalarından kovalamayı sürdürüyor.

Keriman Teyze'yi anlatıyordum. Babaannem kış aylarını bizde geçiriyorsa eğer Keriman Teyzeler hem evine göz kulak olur hem de tütün fidanlarını diker, sular, gübrelerler. Kocası yaz sonunda kalıp basma işlerinin yürümesine de yardımcı olur. Galiba babaannemin ortakçısı oluyorlar.

Annemle babaannem yemek işine şimdiden sıvandılar. Babam da bizim bahçeyi ışıklandırıyor. Kadınlar Keriman Teyzelerin bahçede eğlenirlerken erkekler de bizim bahçede yemek yiyip, içeceklermiş. Neden ayrı ayrı eğlendiklerini sordum. "Köyde âdet böyle," dedi annem.

Babam beni de bu arada Veli ile birlikte sünnet ettirmeyi düşünmüştü. Babaannem karşı çıktı. O karşı çıkınca akan sular durur. "Ben oğluma anlı şanlı düğün yapacağım," diyor. Bu anlı şanlı düğün bu yıl olmayacağına göre iki yıl daha rahatım. Çünkü babaannem çift yaşta sünnet olmayacağını da söylüyor. Dokuz yaşım bitti bitecek. Demek ki sünnet işi on bir yaşıma kaldı. Yaşasın!

Şimdi yazarken düşündüm. Birkaç ay sonra yaşım iki basamaklı bir sayı olacak. Yazmak, yine zihnimi açtı işte.

Tütün işinin sonuna gelinmek üzereydi. Kuruduğu için kapalı yere kaldırılanların dışında kalan tütünlerin pek azı tarlada, daha çoğu kurumak üzere asıldıkları askılardaydı. Bu durumdayken en çok korkulan şey oldu: Bir gece ansızın fırtınayla birlikte şiddetli bir yağmur bastırdı. Kulakları tetikte bekleyen büyükler hemen dışarı fırladılar. Öyle bir telaş başladı ki çocukların o koşuşturma gürültüsüyle uyumaları olanaksızdı. Onlar da uyanıp yardıma koştular.

Dizilip kargılara geçirilen tütünler yerden iki karış yükseklikte,"kırmandala" denen gerilmiş tellerin üzerinde kurutuluyor; içeri alınmadan önce bir süre de yere serilerek varsa kalan nemlerini güneşin emmesi sağlanıyordu. Yazın sonlarına doğru bütün tütüncüler, burunları yağmur kokusu almaya ayarlı, gözleri gökyüzünde, endişeli bir bekleyiş içine girerlerdi. Hava kararacak olursa yağmur geliyor diye çoluk çocuk tütün taşımaya koyulur; bu korku geçtikten sonra tütünler yeniden dışarı taşınırdı. Ama o gece ansızın yağmur bastırınca herkes hazırlıksız yakalandı. Üstelik yalnızca yağmur yağmıyordu; yağmurla birlikte deli bir rüzgâr da vardı. Barış uzun kargılardan iki tanesini iki eline alıp taşımaya çalışırken rüzgâr, kargıları yel değirmenlerinin kanatları gibi döndürüyor, Barış da kuyruğunu

yakalamaya çalışan kediler gibi, kendi çevresinde turlar atıyordu. Babası taşıyamayacakları kargıların üzerine naylon germeye çalışıyordu ama bir ucu tutturuncaya kadar öteki uç havalanıyordu.

Çok yoruldular ama örtebileceklerini örttüler, taşıyabileceklerini içeri taşıdılar. İşi bitirmişlerdi ki yağmur dindi, fırtına bitti. Barış tam, "Keşke hiç taşımasaydık," diye düşünüyordu ki babaanne,

"Yaz yağmuru canım, ne olacak; bitti bile," demez mi?

"Yaz yağmuruydu da bizden ne istedi? Neden bizi bunca yorduktan sonra bitti?" diye söylene söylene eve girdi Barış. Bu kadar yorulduğu bir başka zaman yaşamamıştı daha önce. Neredeyse yatağına varmadan uykuya dalacaktı.

İblis Ziya

1 Eylül Pazar

Bana cevreyleyip geyip dokunma
Naz ederken hatırıma dokunma
Gül yerine dikenleri sokunma
Sana has bahçede pembe güller var

Sünnet düğünü bugün sabahtan başladı. Veli erkenden giyindi sünnet giysilerini. Akşama kadar onlarla dolandı. Babam traktörle köyün kahvesinden sandalye ve masa taşıdı. Teybi de kahveden getirdi. En keyiflisi at üstünde atılan köy turlarıydı. Bütün çocuklarla birlikte biz de katıldık turlara. Atın arkasında kalabalık bir çocuk grubu oluşturduk. Dursunlar düğüne davetli değildi. Annem Ümmü Teyze'den izin aldı; Eşe ile Dursun benim konuğum olarak katıldılar düğüne. "Dışarlıklı" deyip köydeki düğünlere çağırmıyorlar Dursunları. Oysa benim dostlarım onlar. Yaz boyunca köyün çocuklarıyla hiçbir yakınlığım olmuyor. Dursunlarla ise her günümüz birlikte geçiyor. Bir tek Veli var

köyden arkadaşlık ettiğim. Bizden küçük aslında ama hemen yanımızda oturdukları için o da katılıyor oyunlarımıza. Köylüler, dışarıdan gelen tütün işçilerini kendilerinden aşağı mı görüyorlar, nedir? Hepsine birden "Davazlı" diyorlar. Babaannem bile, "Bizim oğlan bütün gün onların yanında. Sonunda o da Davazlı oldu çıktı," diyor. Davazlı ne demek diye düşünüyordum. Denizli'nin Tavas diye bir ilçesi olduğunu öğrenince anladım. Bizimkiler Tavaslı yerine Davazlı diyorlarmış meğer. Oysa işçilerin tümü Tavas'tan gelmiyor ki... Bu bile bir aşağılama sayılabilir.

Bir ara Ümmü Teyze atın arkasından koşturan çocukların arasında görünce, işaret etti; kocası da gelip atın üstüne, Veli'nin arkasına bindirmek istedi beni. Kabul etmedim tabii. O, attan korktuğumu sandı, ısrar etmedi. Attan niye korkayım? Daha önce kaç kez bindim. Ben konuklarımı, Dursun'la Eşe'yi yalnız bırakmak istemedim.

Sünnet giysileri çok güzeldi Veli'nin. Atın üzerinde bir masal prensi gibiydi. Sünnet olmaya ilk kez özendim. Veli'yi de azıcık kıskandım galiba.

Akşamüstüne doğru mevlit okundu, sonra da yemek ve eğlence başladı. Önceden belirlendiği gibi erkekler Barışların bahçesinde yemeğe oturdular. Kadınlar yan bahçede kocaman kazanlarda pişen yemeklerden taşıyıp durdular Barışların bahçesine. Çocuklara ayrı sofra kurdular. Güle oynaya yemeğini yiyip karnını doyuran soluğu yan bahçede aldı. Çocuklar iki bahçe arasında koştururken Pinçik de onların ardından iki bahçe arasında mekik dokudu.

İçkiyi hızlı içen erkeklerden bazıları çabucak sarhoş oldu. Biri belindeki tabancayı çekip havaya ateş etmeye başlayınca çocuklar kaçıştılar. Ardından birkaç kişi daha ateş etmeye başladı. Babası hemen duruma el koydu. Köyde sevilip sayılan biriydi. Buna güvenerek ateş edenlerin yanlarına gitti. Konuştu, çocukları gösterdi, her an bir kaza olabileceğini hatırlattı ve silahlarını bellerine sokmalarını sağladı.

Tam bu sırada çok tuhaf bir şey oldu. Pinçik, ateş edenlerden birinin paçasına yapışıp çekiştirmeye başladı. Silah sesleri kesilince arkadaşlarıyla birlikte Barış da bahçeye dönmüştü. Pinçik'in bir adamı pantolonundan yakaladığını gördü. Adam silahını beline daha yeni sokmuştu. Ya çıkarıp Pinçik'e ateş ederse diye öyle çok korktu ki hemen koştu, adamın paçasını Pinçik'in ağzından kurtardı. Tam Pinçik'i kucağına alıp uzaklaşıyordu ki adamdaki bir şey

dikkatini çekti: Şapkası. Bu adam oydu. Höyükte gördükleri şapkalı ve çantalı adam. O gün adam onların varlığını bile fark etmemişti ama dikkatli baksa onu tanıyacakmış gibi geldi Barış'a. Usulca uzaklaştı oradan ve hemen babasını aramaya başladı.

"İşte o!" dedi. "Orada. Bak baba, görüyor musun? İşte o!"

"Sakin ol Barış. Ne gördün? O, dediğin kim?" dedi babası. Barış heyecandan ve korkudan titriyor, doğru dürüst konuşamıyordu.

"O işte!" dedi. "Kovuktaki adam. Sana anlattığımız. Hani vardı ya... Paraları çalan... Bak, başka kimsede onun şapkasından yok. Eminim. Bu, o adam."

Döndü adama baktı babası. "Tabii ya," dedi. "İblis Ziya bu! Tahmin etmeliydim."

3 Eylül Salı

Her sabah her sabah okunur ezan
Takatım gelmiyor gurbeti gezem
Okumuş değilem bir nağme yazam
Ya ben ağlamayım, kimler ağlasın
Bu garip gönlümü kimler eğlesin

Ayşe Kadın'lar Tefenni'den gelmişler. Bugün yine sordum. Unutmamak için hemen yazıyorum. Dazkırı, Dinar, Kızılhisar adlarını da bu yıl öğrendim. Tümü Denizli'nin ilçeleri değilmiş ama Denizli'ye yakın ilçelermiş.

Ayşe Kadın'ı konuşturmak istedim; sesini bile duyamadım. Ne sorsam başını önüne eğiyor. Çıt yok.

Sonra bizim ekiple adı artık "höyük" olan kovuğumuzu görmeye gittik. Babam ne zaman haber vermiş, ne zaman gelip bunları yapmışlar; hiç anlamadım. Yalnız höyük değil, geniş bir alan çitle çevrilmiş. Henüz kazı yapan

kimse yok ama demek ki kazılara da yakında başlanacak. Çitin kıyısında durup uzaktan baktık höyüğe. İstesek çitin üzerinden atlayıp ulaşabilirdik ama yapmadık. Burası bizim gizli buluşma yerimiz olmaktan çıktı artık. Nasıl demişti annem? İnsanlığın ortak mirası. İşte öyle bir şey oldu.

Güneşin altında dolanmak terletmiş, bunaltmıştı onları. Koca çardağa döndüler. Yerdeki tütünler iyice azalmıştı. Kasım Emmi, her zaman yaptığı gibi,

"Türkü istemeyon mu şeher uşağı?" diye karşıladı Barış'ı.

"İstemem mi hiç?" dedi Barış. "Gülünçlü türkülerin varsa dinleye geldim."

İkiletmeden başladı türküye Kasım Emmi.

Serendeler yaptırdım
Altı direk üstüne
Benim bu türkülerim
Yanık yürek üstüne

"Bunun neresi gülünçlü?" dedi Barış. "Bu basbayağı acıklı bir türkü."

Yanıtlamak yerine yeni bir türküye başladı Kasım Emmi.

Pir Sultan Abdal'ım dağlar aşalım
Aşalım da dost iline düşelim
Çok nimetin gördük helallaşalım
Geçti dost kervanı eyleme beni

Bu türküyü de sonuna kadar dinledikten sonra,

"Anladım," dedi Barış. "Dönüş zamanı yaklaştı diye üzülüyorsun. Ondan türkülerin acılaştı bugün."

"Yok oğul. Gurbet yetti gayrı. Sılaya dönek. Üzgüntüm gidişimize değel. Bu git-gel canımızdan bezdirdi. Üzgüntüm bunadır."

Daha çok konuşmak istiyordu Barış. Onlarla daha çok sohbet etmek... Bunun için fırsatlarının azaldığının da farkındaydı.

"Oralarda toprak verimsiz mi? Kıraç mı? Oralarda çalışsanız..." dedi.

Tam karşı köşeden Topal Nuri Ağabey seslendi:

"Ula Kasım Emmi, bu çocuk akıllı vallaha."

"Anason var. Bol..." dedi Kasım Emmi.

Topal Nuri sözün gerisini şiir gibi sürdürdü:

"Anason ekip biçek
Irakı yapıp içek"

O zamana kadar konuşmayanlardan Dudu Teyze Barış'la alay ettiklerini sanıp araya girdi:

"Anason var da kıraç da olsa toprak yok bizde,"

dedi. Toprak olsa pek çok şeyi yetiştirebileceklerini anlattı sonra. Tütün tarımının da su istemediğini, üstelik buralarda yapa yapa tütün işini öğrendiklerini, toprakları olsa memlekette de tütün yetiştirebileceklerini...

Kasım Emmi, konuşmanın ciddileştiğini, neredeyse acıklı bir hale döndüğünü fark edince havayı değiştirmek için yeni bir türküye başladı.

Aya baktım ay ayaz
Kıza baktım kız beyaz
Cebe baktım para az
Bu kız bize yaramaz

Barış'ın da kıraç toprak, tarım vb. üzerine söyleyecek pek fazla sözü yoktu. Konunun değişmesine sevindi.

"Hah şöyle!" dedi.

Türkü bitince Kasım Emmi,

"Gel kız Sultan," dedi. "Ümmü, sen de gel buraya. Hadi, 'ana ile kızı' türküsünü söyleyin birlikte."

Ana-kız başladılar türküye.

– Ah kızım, edalı kızım
Çekilmiyor nazın
Seni bir çoban istiyor
Vereyim ona

– Ah ana ana dilleri yana
Ben varamam ona
Çobanın koyunu çoktur
Saydırır bana

– Ah kızım edalı kızım
Çekilmiyor nazın
Seni bir attar istiyor
Vereyim ona

– Ah ana ana dilleri yana
Ben varamam ona
Attarın boncuğu çoktur
Dizdirir bana

– Ah kızım edalı kızım
Çekilmiyor nazın
Seni bir sarhoş istiyor
Vereyim ona

– Ah ana ana dilleri yana
Ben varırım ona
İçer içer sarhoş olur
Sarılır bana

Bütün çardak kahkahaya boğuldu. Tiyatro gibi olmuştu ana ile kızın türküleşmesi. Bir süre kahkahalar kesilmedi. Sonra Kasım Emmi, Barış'ın sevdiği gülünçlü türkülerden birini daha söyleyip türkü şölenini bitirdi, işine döndü.

Bu evi yapan usta
İnşallah olur hasta
Pencere bırakmamış
Nasıl bakayım dosta.

Ana Leylek - Yavru Leylek

6 Eylül Cuma

Mor poşuyu boyamadım
Ben çobana doyamadım
Hep kuşlar da yuva yapmış
Serçe kadar olamadım

Bunaltıcı sıcaklar sona ermeye başladı. Yağmur yağmasa da sık sık hava kararıyor. Sergideki tütünler iyice azaldığı için hava kararlığında onları içeri, açıldığında dışarı taşımak eskisi kadar yorucu olmuyor. Tozu dumana katan bir rüzgâr da hiç eksik değil. Artık hepimiz birer hırka ya da ceket giymek zorundayız. Daha doğrusu ben giymek zorundayım. Çünkü çocuklar, yazın en bunaltıcı sıcağında bile, soğan gibi, kat kat giyindiler hep. Ben kısa kollu bir tişörtle terlerken örneğin Ahmet'in üzerinde en azından uzun kollu bir gömlek, kısa kollu bir tişört, onun üstünde de bir yelek oluyordu. Görünenler bu kadar; içlerinde

fanilalar, pijamalar var daha. İşin garibi ben o incecik tişörtle terlerken onlar terlemiyordu.

Dönüş hazırlıkları çoktan başladı. Bazı işçiler gittiler bile. Patrondan hesabını kestiren, önce İzmir'e gidip alışveriş yapıyor, sonra memleketinin yolunu tutuyor. Gidişi belirleyen tarih, 9 Eylül oluyormuş genellikle. 9 Eylül, İzmir'in düşman işgalinden kurtuluş günü. O gün yapılan törenleri izledikten, İzmir Fuarını hiç değilse bir kez gezip dolaştıktan sonra gidiliyor. Bunları Dursun'dan öğrendim hep. Yazın burada kazandıkları parayla bütün kışı geçirmek zorunda olduklarını zaten biliyordum. Dursun'un İzmir'de çok para harcamamaya çalıştıklarını söylemesi sürpriz olmadı.

Ahmetler, Recep Ağa paralarını öder ödemez başka tarlalarda çalışan köylüleriyle gideceklermiş. Dursun'un köylülerinden tarlaları ve çardakları uzak olanları ben pek tanımıyorum. Dursun onları uğurlamaya giderken ben gitmedim ama Zeynel Ağa'nın işçilerini tanıyorum. Dönüş hazırlığı içinde olduklarını öğrenince hep birlikte onları geçirmeye gittik.

Önce hayvanları bindirdiler kamyona. Keçilerini, tavuklarını, hatta ineğini getirenler bile vardı. Sonra denk yapılmış yataklar,

yorganlar yüklendi. Tenekeler, tencereler, sepetler, ağzına dek doldurulup düğümlenmiş naylon torbalar... En sonda da kendileri bindi. Üst üste doluştular kamyona. Biz de neredeyse köye kadar kamyonun arkasından koşup el salladık. Ben yine duygusallaştım; neredeyse ağlayacaktım.

Ayşe Kadın da onlarla birlikte gitti. Çok utangaç bir çocuk... Başını kaldırmadan, saçlarının arasından bakıp bir kez el salladı bize; sonra kamyonun içine gömülüverdi.

Dursun'dan nasıl ayrılacağımı düşünüyorum. Eşe'den, Ahmet'ten nasıl ayrılacağım? Çok seviyorum onları. Belki biz onlardan önce gideriz. Umarım öyle olur. O zaman ben onlardan ayrılmış olmam; onlar benden ayrılmış olur.

Çok saçma oldu, biliyorum ama köye kadar koşup sonra da geri dönmekten yalnız bacaklarım ağrımamış bugün; beynim de yorulmuş galiba. Yazmaktan elim de yoruldu zaten. En iyisi ben artık yatayım.

Barış, Dursun, Ahmet ve Eşe'den oluşan dörtlü, henüz sökülmemiş çardakları gün boyu dolaştılar. Bunların birlikte geçirecekleri son günler olduğunu

biliyorlar, birbirilerinden hiç ayrılmıyorlardı. Yapılacak iş kalmayınca çardaklarda türküler azalmıştı. Söylenenler de çokluk acılı türküler oluyordu artık. Bütün yaz acıklısı gülüncü pek çok türkü dinleyen Barış, türkü dinlemeye alışmış, sevmeye başlamıştı türküleri.

Acıklı bir Konya türküsünü de Sultan Abla'dan dinledi. Önce öyküsünü anlattılar. Yavrusu yumurtadan geç çıkan leylek, göç zamanı, henüz uçmayı öğrenememiş yavrusunu yanına katıp götürememiş. Çaresiz kalmış. Kendi gitmese olmaz, yavrusunu götürmesi olanaksız. Halk, ana leyleğin çaresizliğini görüp anlamış, onun ağzından bir türkü yakmış.

Issız yuvalarda büyüttüm seni
Çayır çimenlerde yürüttüm seni
Sürüler içinde bey ettim seni

Kanadı bitmedik yavrum gelir mi
Ayağa uymadık yavrum gelir mi

Yuvamızın üstü de asma
Anam babam gider diye küsme
Yavrum sen Allah'tan ümidin kesme

Kanadı bitmedik yavrum gelir mi
Ayağa uymadık yavrum gelir mi

Yuvamızın üstü katıran
Çıkıp yükseğe ben de oturam
Yavrularım körpe nere götürem

Kanadı bitmedik yavrum gelir mi
Ayağa uymadık yavrum gelir mi

Ana leylek için bu kadar duygulanan analar, kendi körpecik bebelerini sırtlarına bağlayıp işe çıkıyorlardı. Yavrularını daha kırk günlük bile olmadan kundaklayıp gurbete götürüyorlardı. Onları bırakıp gitmenin acısını çekmiyorlardı belki ama ot gibi toprakta büyüğünü, toprakta uyuduğunu görmenin acısını yaşıyorlardı. Hayvanlarla boğuşuyordu çocukları, toprakları avuçlayıp avuçlayıp yiyordu; hatta ateşler içinde yanıp ölüyordu. Barış bunları mı düşündü; o yüzden mi duygulandı; ana leyleğin öyküsü mü onu üzdü; ne olduysa günlerden beri tutmaya çalıştığı gözyaşları akmaya başladı.

Barış'ın ağladığını görünce herkes seferber oldu. Erkeklerden, "Erkek adam ağlar mı?" diyenler oldu. Kadınlar hemen susturdu onları. "Ağlar elbet. Niye ağlamazmış? Erkek insan değil mi?" dediler. Kimi,

arkadaşlarından ayrılacağına yordu Barış'ın ağlamasını; kimi türkünün dokunaklı oluşuna bağladı. "Haydi Dursun, al arkadaşlarını, çıkın dolaşın biraz," dediler. Malum dörtlü ve Pinçik bu sözü beklermiş gibi, çardaktan çıktıkları gibi, tepeye doğru koşmaya başladılar.

9 Eylül Pazartesi

Gel seninle bir ahduman kuralım
Bağlanalım bir karara varalım
Verdiğiniz sözde hemen duralım
Ne sen beni unut ne de ben seni

Kalan işçilerden hiçbiri İzmir'e gitmedi. Oysa bugün 9 Eylül. Kurtuluş törenleri var; İzmir Fuarı da açıldı. Neden gitmediklerini sordum.

Dudu Teyze:

"Boş ver be oğul. Görüp de n'itcez? Her yıl görüyoz. Dünya para ister şimdi İzmir'e bir gidip gelme," dedi. Hep yoksulluk, hep parasızlık... Yine de yakınma yok. Kader deyip boyun eğiyorlar.

Eskiden bizim gizli buluşma yerimiz olan höyüğe son kez bakmaya gittik sonra. Ah, ben bunu yazmayı nasıl unuttum. İblis Ziya'nın evine baskın yapmış polis ve satmak üzere topladığı

pek çok eski eseri ele geçirmiş. Ziya'yı da tutuklayıp götürmüşler. Babam anlattı. Yazmayı unuttuğuma inanamıyorum.

Mezarlığın bulunduğu yamacı tırmanıp höyüğümüzün bulunduğu tepeye bakınca şaşırdık. Çalışmalar başlamış bile. İkisi kadın beş kişi vardı höyüğün çevresinde. Öyle kazmalar falan kullanmıyorlardı. Nazik bir biçimde santim santim, okşar gibi açıyorlardı toprağı. Yanlarına yaklaşıp yaklaşmamakta tereddüt ettik biraz. Ama bunların İblis Ziya gibi kötü niyetli insanlar değil, uzmanlar olduklarını düşününce konuşmaya karar verdik.

"Kolay gelsin amca," dedim ben.

"Sağ ol delikanlı," dedi. En yaşlılarıydı beni yanıtlayan. Ötekiler de işlerinden başlarını kaldırıp selam verdiler.

Kadınlardan yaşlı olanı,

"Ne işiniz var sizin bu dağ başında? Korkmadan buralara nasıl geldiniz?" diye sordu.

"Çardakların oradan tırmandık," dedi Dursun.

Ben atıldım:

"Bu höyüğü biz bulduk."

"Vay... O kahraman çocuklar siz misiniz?"

dediler. Çitin içine davet ettiler bizi.

"Termosta soğuk gazoz var. Çocuklara ikram edin," dedi bizi ilk gören yaşlı bey.

Daha sonra öğrendik. Yaşlı kadın ve adam hocaları, genç olanlar da arkeoloji öğrencileriymiş. Ege Üniversitesinden gelmişler. Haberi alır almaz kazı için izin çıkarmışlar ve hemen işe başlamışlar. Bu yörede sit alanı ilan edilen pek çok yer varmış. Burası için de başvuruda bulunulmuş. Daha geniş kapsamlı çalışmalara yakında başlanacakmış. Eşe'yi çok sevdiler. Pinçik'e bayıldılar. Ayrılırken hepimizi öpüp tekrar tekrar kutladılar.

Gurur duyduk, göğsümüz kabardı. Babamlara müjdeyi bir an önce vermek için dönüşte iki tepeyi de uçar gibi geçtik.

Tütün işçilerinin çoğu gitmişti. Hesaplarının kesilmesini, paralarının ödenmesini bekleyenler kalmıştı yalnız. Babaanne parayı denkleştiremediği için Dursunları bekletmişti bir süre ama paraları ödendikten sonra da gitmemişti onlar. Ahmetlerle ortaklaşıp kamyon tutacaklardı. Ahmet'in ailesi de paraları henüz ödenmediği için patronla işçiler arasında aracılık yapan, "dayıbaşı" dedikleri adamın gelip paralarını ödemesini bekliyorlardı. Barış

çardaklarına ne zaman gitse onları yatak denklerinin üzerine oturmuş, bekliyor buluyordu.

"Yolculuk ne zaman?" diye her sorduğunda aynı yanıtı alıyordu:

"Belli değil ki oğul... Bakalım, dayıbaşı ne zaman gelirse..."

Dayıbaşı gelmeyince akşama denkler yeniden çözülüyor, yataklar açılıyor; umut bir sonraki güne kalıyordu.

Barışlarda da dönüş hazırlıkları başlamıştı. "Seminer" dedikleri toplantıları başladığı için annesi ve babası İzmir'e gidip geliyordu. Barış'ın okulunun açılmasına da az kalmıştı. Programa göre babaanne, Bilge'yle birlikte bir süre daha kalacak; köydeki son işleri bitirip arkadan geleceklerdi. Bilge'den iş bitirmesini kimse beklemiyordu elbette. Onun babaanneyle kalmasının nedeni, ev kışa hazır duruma getirilirken ayakaltında dolaşmasını önlemekti. Yoksa iş görmek bir yana, görülmüş işleri bozmakta Bilge'nin üstüne yoktu. Tıpır tıpır yürüyüşüyle her yere girer çıkar, her şeyi karıştırırdı.

Özlem

11 Eylül Çarşamba

Yüreğimde yanar bunca ateşler
Yâr elinden yine yaralar işler
Gülüp oynadığım kızlar, kardeşler
Gelin helallaşın ben gider oldum

Ahmetlerin köylüleri gitti; onlar gidemedi. Dursunlarla birlikte gideceklermiş ama hâlâ paraları ödenmemiş. Dursunlar Ahmetleri bekliyor şimdi. Sanırım benim istediğim olacak sonunda, biz onlardan önce gideceğiz. Vedalaşmak o zaman daha kolay olur belki.

Mademki hâlâ buradalar biraz daha birlikte gezebiliriz. Bizim höyüğün olduğu tepeye doğru gitmedik bugün. Zeytin arasından köyü yukarıdan gören başka bir tepeye çıktık. Zeytinlikte oyalandık biraz. Şimdiden irileşmiş zeytinler. Eşe iğde mi sanmış ne, bir tanesini koparıp ağzına atıverdi. Atmasıyla birlikte çığlığı bastı. Suratının hali görülmeye değerdi. Çarşamba

pazarına dönmüş derler ya, öyleydi yüzü. Ağzındakini tükürmeye çalışıyor ama bir türlü o acı tattan kurtulamıyordu. Biz de katıla katıla güldük haline.

Tepeye çıkınca köye ve tütün tarlalarına baktık oradan. Çardakların çoğu sökülmüş. Köy küçücük görünüyor. Toprak yeşilliklerinden soyunmuş. (Böyle bir cümleyi bir kitapta okumuştum, ilk kez kullanıyorum.) Yer yer sarılar var, bir de toprağın gerçek rengi. O parçalı halı görünümü kalmamış. Buğdaylar biçilmiş, tütün tarlalarında uzun uzun ve çıplak sallanan saplar var sadece. Dursunların orada böyle değilmiş; daha bir boza çalarmış toprağın rengi. ("Boza çalmak, kırmızıya çalmak..." Bunu okudum mu, duydum mu, anımsamıyorum ama kullanmak hoşuma gitti.)

Tepede durmuş ovaya ve köye bakarken birdenbire,

"Siz de beni özleyecek misiniz?" diye sordum.

Çok olağan biçimde,

"He ya," dediler. "Ama önümüzdeki yaz gene geleceğiz nasılsa..."

Ne kadar gerçekçiler. Ben onların yanında duygusal ve sümüklü bir oğlan çocuğuyum.

Kasım Emmi'nin dediği gibi, "şeher uşağı"... Öyle ya, önümüzdeki yaz yine birlikte olacağımıza göre sızlanmanın ne gereği var?

"Sağ ol Dursun. Sağ ol Ahmet, Eşe," dedim içimden. "Rahatlattınız beni. Okullarımıza gideceğiz. Önümüzdeki yıl daha büyümüş, akıllanmış, bilgilenmiş olarak yine geleceğiz. Birbirimize anlatacağımız pek çok şey olacak. Bu yüzden gitmeliyiz."

Bunları düşündüğüm anda okulumu ne kadar çok özlediğimi fark ettim. Sıcacık bir özlem doldu içime. Öyle ya, okulda da arkadaşlarımız var. Onlar da bizi özlemişlerdir. Dursunlardan ayrılacağım için üzülürken okul arkadaşlarıma kavuşmanın heyecanını yaşayacağımı unutmuşum.

Bu çocuklar yalnız gerçekçi değil, çok da akıllılar. Bir de beni akıllı sanırlar. Onlar kadar akıllı olsaydım bunca zaman boşu boşuna üzülmezdim.

Yalnız okulunu değil evini de özlediğini düşündü Barış. Kardeşiyle kapışmalarını bile özlemişti. Köyde yemek ve yatmak dışında eve pek uğramadığı için kardeşini doğru dürüst görmüyordu. O geldiğinde çoğunlukla uyuyor oluyordu küçük kız. Oysa

evde iki kardeş baş başa kalacaklardı yine. Barış'ın oynasın diye verdiklerini beğenmeyip ya elindekileri almaya çalışacaktı Bilge ya da bulamasın diye dolap diplerine sakladığı en değer verdiği oyuncakları bulup çıkaracaktı. Boyalar, defterler, ders kitapları ondan bucak bucak kaçırılacaktı yine. Barış'ın kızdığını anladığı zamanlarda yaptıkları da hatırlanmaya değerdi. Terliklerini getirip ayağına giydirmeye çalışırdı böyle zamanlarda. "Abe..." "Abi..." gibi bir şeyler söyleyip sarsak adımlarla etrafında dönüp dururdu. Kimi zaman da karşısına geçip dudaklarını uzatarak, yüzünü buruşturarak şaklabanlıklar yapıp onu güldürmeye çalışırdı. Çok dayanamaz yumuşardı Barış. Çelme takıp düşürdüğü için, onu ağlattığı için pişmanlık duyardı. O pişmanlıkla gider sarılırdı kardeşine ama öyle sıkı sarılırdı ki kız ciyak ciyak bağırmaya başlardı. Derken annesi koşar gelir, "Niye ağlatıyorsun kardeşini?" diye Barış'a çıkışırdı. Barış da azarlanmanın hıncını kardeşinden çıkarmaya kalkar, çelme takmalar, itip kakmalar kaldığı yerden devam ederdi.

Okul için yapılacak hazırlıkları da bir bir aklından geçirdi Barış. Bu yıl ona yeni forma alınacak mıydı acaba? Geçen yıl, "Eskisiyle idare etsin bir yıl daha" denmiş. Annesi okul giysilerini yıkayıp, ütüleyip bir askıya geçirmiş, askıyı da Barış'ın odasına asmıştı.

Hatta Barış yeni ayakkabılarını da giysilerin altına yerleştirdikten sonra,

"Bak anne, içinde bir ben eksiğim," deyip güldürmüştü annesini. Okulun açılacağı günü beklemeden giyinmeye kalkınca giysilerin küçüldüğü, birkaç ay sonra Barış'ın bunları hiç giyemeyeceği anlaşılmış; yeni giysi almak üzere apar topar çarşıya koşulmuştu. Bu yıl da büyümüş müydü acaba? Belki geçen yılki giysiler yine olmayacaktı.

Büyümenin güzelliğini düşündü sonra Barış. Buğday gibi, her gün biraz daha büyümek ne güzeldi. Büyükler bu zevkten yoksundular işte. Çocuklar büyürken onlar büyümüyor, yaşlanıyordu. Boyları uzamaz oluyor; zamanla kısalıyordu bile. Çocuklar büyüdükleri için sevinirken onlar yaşlandıkları için üzülüyorlardı. Büyüklerin akılları yerinde sayarken, hatta kimilerinde gerilerken, çocuklar gitgide akıllanıyordu. Çocuk olmanın güzel bir şey olduğuna karar verdi sonunda Barış.

Evlere ve Okullara Dönüş

15 Eylül Cumartesi

Dost elinden dolu içmiş deliyim
Üstü kan köpüklü meşe seliyim
Ben bir yol oğluyum, yol sefiliyim
Ben de bu yayladan şaha giderim

Şaha değil, evimize gidiyoruz. İstediğim gibi olmadı. Dursunlar bizden önce gittiler. Dayıbaşı sonunda Ahmetlerin parasını ödedi. Dursun'un ailesi de zaten onları bekliyordu. Dün hep birlikte gittiler. Biraz gözlerim sulandı ama kendimi tuttum, ağlamadım. Dedikleri gibi, nasıl olsa önümüzdeki yaz yeniden buluşacaktık. Sarmaştık, kucaklaştık, el salladım arkalarından, sonra da tek başıma eve döndüm. Tepelerde yalnız dolaşmanın tadı olmazdı ki...

Hem niye ağlayayım? Ben de yarından sonra okul arkadaşlarıma kavuşacağım. Dursun ve Ahmet de özlemişlerdir okullarını. Hele Eşe ne büyük heyecan yaşayacak. O, bu yıl ilk kez

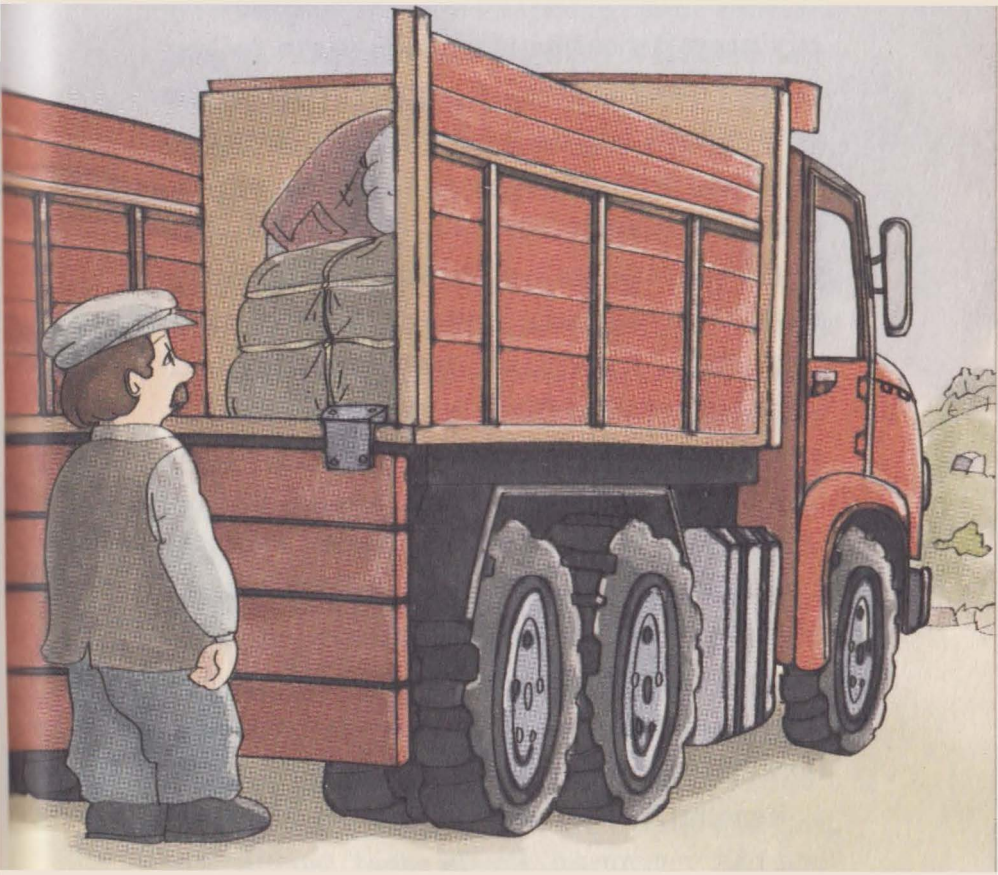

okula başlıyor. Okuldan söz etmek duygulandırdı beni. Öğretmenimi özlediğimi fark ettim. Okulumu, arkadaşlarımı çok özledim, çok.

Bazen büyümeyi, bir an önce, bir saat önce büyümeyi delicesine istiyorum; bazen de korkuyorum büyümekten. Biz çocukların dünyası çok içten, yapmacıksız... Birbirimize karşı kırıcı olabiliyoruz ama doğruyu söylemekten kaçınmadığımız için oluyor bu. Örneğin bir arkadaşıma, "Giysin fazla gösterişli; sana hiç yakışmamış," diyebilirim. "Teyzeni hiç sevmedim; çok kendini beğenmiş," diyebilirim. Büyükler böyle açık sözlü değiller. İçlerinde biriktirip biriktirip bir anda patlıyorlar.

Bugün annemle babaannem tartıştılar biraz. Bunları bu yüzden düşündüm. Çocuklar her gün kavga ederler, çabucak da barışırlar. Büyüklerde böyle olmuyor. Kendilerini başkasının yerine koyamıyorlar. Başkasına hak vermiyor, hep kendilerini haklı buluyorlar. Ben kendimi sınıyorum: Herkesin yerine geçebilirim.

Kendimi babaannemin yerine koyduğumda ona hak veriyorum. Köyde rahat, istediği gibi yaşamak varken dört duvar arasına kapanıp çocuk bakmak istemiyor. Tartışma da bundan çıktı zaten. Babaannem, "Benden bu kadar!

Kadın tutun, baktırın çocuklarınıza," dedi. Annem de kadın tutacak kadar para kazanmadıklarını söyledi.

Annemin yerine de koyabiliyorum kendimi. Köyün çarşısında karşılaştığımız öğretmen arkadaşı gibi yaşamak varken o evde çalışıyor, okulda çalışıyor. Sürekli, zamanla yarış içinde. Okulda ve evde çalışmakla kalmıyor; tarlada da çalışıyor.

Şimdi konuşmayacaklar birbirileriyle. Kim bilir ne zamana kadar küs kalacaklar? Okulda böyle olmaz işte. Biz alt alta, üst üste dövüşsek bile kısa süre sonra dostuz yine. Kinlenmeyiz. Birini sevdiğimizi de sevmediğimizi de yüzüne karşı apaçık söyleyebiliriz. Dostluğumuz, sevgimiz, korkumuz, acımız, ağlamamız, beğenmemiz; her şeyimiz açık. Gizli kapaklı hiçbir şey yok bizde.

İnsanlar büyüyünce kalplerine perdeler çekmeseler, hep bizim gibi temiz ve çocuk kalsalar... Kavgalar, çatışmalar çabucak bitse... Savaşlar hiç olmasa... Herkes birbiriyle dost kalsa...

Hep mutluluk olmaz, biliyorum. Acılar da çekilecek, ayrılıklar da yaşanacak. Hepsinin farkındayım. Ama türkülerdeki gibi olsun

hayat. Babama söylemeyi unutmamalıyım. İyi ki bana o defteri verdi. Türküleri çok sevdim. Yaşanan her şeyi ne güzel anlatıyor türküler. Türkülerdeki gibi olsun. Acının da sevincin de değeri bilinsin. Her şey dolu dolu yaşansın. Değeri bilinerek, hakkı verilerek... Öyle de anlatılsın. Türkülerdeki gibi...

Güzel olur. Biliyorum, çok güzel olur.

Annesiyle babası öğretmen olan Barış meraklı bir çocuktur ve kafasında yanıtını arayan birçok soru vardır. Babasının sınıf geçme hediyesi olarak verdiği defteri günlük olarak kullanmaya başlayan Barış, buraya hem yaşadıklarını hem de kendi hayal dünyasındaki öyküleri yazar, babasının derlediği türkülerden bazılarını eklemeyi de unutmaz. Yaz tatilini geçirmek üzere ailesiyle birlikte köye gidince de orada bambaşka bir dünyaya girer. Doğayı, kuşları, yıldızları, özgürlüğü seven Barış köydeki çocuklarla sıkı bir arkadaşlık kurar, hem onlara çok şey öğretir hem de kendisi pek çok şey öğrenir: paylaşmayı, dostluğu, yardımlaşmayı... Rastlantıyla keşfettikleri bir şey ise bütün çocuklara bir serüvenin yolunu açar.

KIRMIZIKEDİ ÇOCUK
kirmizikedi.com
Kırmızı Kedi - ÇOCUK
krmzkedikitap
kirmizikedicocuk

₺14